C újság

Az Országos Commodore Egyesület lapja

1992/11

Távadat-földolgozás

Fastload kártya

Játék

TOLOGATÓ

Szuper ajánlat!

HOBBI ELEKTRONIKA

Urbán István mérnök áramköreinek szaküzlete

Budapest VII., Dózsa György út 16. (Dózsa–Jobbágy sarok)
Nyitva: H–P 10–17-ig Tel./fax: 122-8892
(Zárás után üzenetrögzítő)

Több, mint tíz éve írok a Rádiótechnikában, vezetem a „Zenei hobby elektronika" fejlécű rovatot. A közölt témák nagyrészéhez szaküzletemben - működő minta alapján - vásárolhat panelokat, részegységeket, egységcsomagokat.

KÍNÁLATUNKBÓL:

SZÁMÍTÁSTECHNIKA:

	C64 bővítők:	egys.	éleszt.
RT89/3	PLOFI Datassette cartridge	1200 Ft	1500 Ft
	PLOFI Datassette/promon	1300 Ft	1700 Ft
	PLOFI Datassette/help	1300 Ft	1700 Ft
RT89/10	PLOFI Fastload cartridge	1300 Ft	1700 Ft
	PLOFI Fastload speedtape	1400 Ft	1900 Ft
RT90/3	PLOFI Simon's cartridge	1300 Ft	1700 Ft
	FINAL III cartridge		3450 Ft
	ACTION Replay VII		3450 Ft
RT89/11	Fényceruza, szoftverrel	950 Ft	1250 Ft
RT90/8	Hangdigitalizáló + szoftver	1350 Ft	1650 Ft
HE90/8	Hangkapcsoló	300 Ft	
RT89/4	EPROM-égető	3400 Ft	4500 Ft
	Égető szoftver lemezen	1300 Ft	
	Égető szoftvercartridge	1300 Ft	1700 Ft
	User csatlakozó	300 Ft	
RT91/3	EPROM-bank (256 Kbájt)	2900 Ft	4000 Ft
RT91/10	IC teszter	3000 Ft	4500 Ft
RT91/7	Datassette gyorsmásoló	600 Ft	
HE91/7	Datassette fejbeállító	350 Ft	
HE90/12	CPU stop + reset	400 Ft	
	PAGEFOX szövegszerkesztő		3900 Ft
	Mini EPROM-bank	2300 Ft	3000 Ft

	IBM bővítők:	egys.	éleszt.
RT91/4,5	IBM IC teszter + szoftver	5900 Ft	9800 Ft
RT91/11,12	IBM EPROM-égető + szoftver	4800 Ft	9900 Ft
RT91/6	48 csat. I/O kártya	3500 Ft	

HE92/2	User-Centronics csatlakozó	950 Ft
RT92/3	TTL IC katalógus lemezen	600 Ft
	CMOS IC katalógus lemezen	600 Ft
	Dióda katalógus lemezen	600 Ft
	Tranzisztor katalógus lemezen	600 Ft

ZENE – HANGTECHNIKA:

RT87/10	Fuzz-box torzító	670 Ft
RT90/1	KORG DST-1 torzító	1200 Ft
	KORG DST-3 torzító	1400 Ft
HE90/1	KORG OVERDRIVE torzító	920 Ft
RT87/12	Vau-vau gitáreffekt	640 Ft
RT88/9	Sztereó tremoló	980 Ft
RT88/7	Shifter	1200 Ft
HE90/7	Kiszajú gitárelőerősítő	700 Ft
RT89/5	Sztereó előerősítő	1500 Ft
HE91/12	Hangfrekvenciás erősítő	490 Ft
RT89/8	2 × 14 W sztereó erősítő	990 Ft
RT89/12	2 × 40 W sztereó erősítő	1800 Ft
RT89/1	100 W-os erősítő	1600 Ft
RT90/3	Ritmusgép 32 ritmussal	2500 Ft
RT90/10	Dobszintetizátor	3500 Ft
RT88/3	Süvöltő gitáreffekt	780 Ft
RT87/11	Ringmodulátor	995 Ft
RT92/4	Oktávemelő	700 Ft
	Visszhangosító MN3005-tel	4800 Ft

VIDEÓS TÉMÁK:

RT92/6	RGB generátor	1760 Ft
RT92/11	PAL kóder	1400 Ft

FÉNYTECHNIKA:

RT88/10	Diszkófény II (triak nélkül)	1400 Ft
	Diszkófény II (triakkal)	3000 Ft
RT88/12	Fényorgona	2000 Ft
RT90/2	Programozható futófény	1200 Ft
RT91/1	8 × 8-as fénymátrix + 16 K EPROM	2000 Ft
	8 × 8-hoz LED panel 10 mm-es LED-ekkel	2000 Ft
RT89/6	Kivezérlésjelző	700 Ft
RT91/8	Sziporkázó színgyűrű	650 Ft
	Kétszínű LED	48 Ft
HE91/10	Karácsonyi fényjáték	700 Ft
HE92/8	Knight Rider futófény	950 Ft

EGYÉB HOBBI TÉMÁK:

RT88/10	Dallamgenerátor Z80-nal	1500 Ft
HE91/1	Dallamgenerátor UM3481-84	800 Ft
HE91/5	Dallamgenerátor UM66Txx	480 Ft
HE91/4	Beszédfelismerő VCP200-zal	750 Ft
	VCP200	1950 Ft
HE91/2	Kutyaugatás szintetizátor	800 Ft
RT91/8	Eb-vezérlő	400 Ft
HE91/6	Szúnyogriasztó	700 Ft
HE91/9	Multisziréna	480 Ft

Az árak a 25% ÁFA-t tartalmazzák!

Választékunk folyamatosan bővül! A Rádiótechnikában, a Hobby Elektronikában megjelent nyák-tervek alapján készült nyomtatott áramköri lapok az üzletben megvásárolhatók.

Állandóan változó készlet!

Vidéki olvasóknak segít a szerző levelező, egységcsomagküldő szolgáltatása: a megrendelt csomagot postán utánvéttel elküldöm. Telefonon/faxon és levélben is rendelhet.
A HOBBI ELEKTRONIKÁ-hoz nem kell hosszú levél. Rendelését néhány sorban, egyértelműen közölje.

Levélcím: 1656 Budapest Pf. 50.

Az üzletben megvásárolhatók az RT évkönyvei, a Rádiótechnika és a Hobby Elektronika korábbi számai.

MIT, HOGYAN, HOL, MIKOR?

EGYESÜLETI ÜGYEK: Egyesületünknek tagja lehet mindenki, aki a tagsági díjat befizeti. A tagdíjat személyesen az egyesület irodájában (1025 Budapest, Vöröstorony utca 29. Telefon: 1-76-22-57), vagy átutalással az MNB 217-98 292, OTP 565-3610-8 számlára lehet befizetni. Megrendelés esetén számlát küldünk.

Pötyögőszolgálatunk valamint a szervizkedvezmény és az apróhirdetés lehetősége tagjaink rendelkezésére áll.

A DEÁKPÁHOLY tagjai minden hónapban megkapják a C-újságot, a tagsági díj egy egy évre 777 forint.

A PLUSZPÁHOLY tagjai minden hónapban megkapják a C-újságot, és kapnak havonta 3 db vásárlási utalványt. A tagsági díj egy évre 1888 Ft.

A SZUPERPÁHOLY tagjai havonta 15 példányt kapnak a C-újságból, és ezzel havonta 15x3 db vásárlási utalványt is. Az éves tagsági díj 20 900 Ft.

ÜGYFÉLFOGADÁS: Minden kedden és csütörtökön 12—16 óra között várjuk tagjainkat és az érdeklődőket.

PÖTYÖGŐSZOLGÁLAT: Az újságban megjelenő programokat másolja a megrendelők részére. Megrendelhető személyesen az egyesület irodájában vagy postai utánvéttel. Postacím: 1388 Budapest 62., Postafiók: 86.

APRÓHIRDETÉS: Az egyesületi tagoknak ingyen áll rendelkezésére. Nem tagoknak a hirdetés ára 100 forint. A hirdetés módja: az újságban megjelenő nyomtatvány kitöltésével.

A C-ÚJSÁG RÉGEBBI SZÁMAI megvásárolhatók az egyesület irodájában, vagy megrendelhetők utánvéttel.

Kedvezményes ár! Tagoknak olcsóbb!

Az újságban eddig megjelent programok gépenként összegyűjtve megrendelhetők. VC 20, C16, PLUS/4, C128, C64. További felvilágosítást is adunk a 1-76-22-57-es telefonszámon vagy levélben!

Vidéki pluszpáholy-tagjaink háromhavi tikett összegyűjtésekor igénybe vehetik a NOVOTRADE 2C Áruház csomagküldő szolgálatát.

VIDÉKEN TOVÁBBI INFORMÁCIÓK KAPHATÓK:
Baja, AXIS Kft.,
Győri Bartók Béla Művelődési Ház,
Jászberényi Városi Könyvtár,
Kecskemét, SZIGMA—BIT,
Pécsi Apáczai Csere János Gimnázium,
Zalaegerszegi Ságvári Endre Gimnázium.

Az Országos Commodore Egyesület módszertani kiadványa

Egyesületi iroda és szerkesztőség:
1025 Budapest, Vöröstorony utca 29. Telefon: 1-76-22-57
Felelős kiadó: Horváth Judit, az egyesület elnöke
Főszerkesztő: Rados Péter, az OCE főtitkára
Felelős szerkesztő: dr. Horváth András
Művészeti szerkesztő: Bausz Sándor
Levélcím: Commodore Újság, 1388 Budapest, 62. Pf.: 86.
Index: ISSN 0237-756 X
Terjeszti a Magyar Posta
Megvásárolható a hírlapárusoknál
92.0305 MSZH Nyomda és Kiadó Kft., Budapest
Felelős vezető: Nagy László

Tagdíjbefizetés

Kedves Tagtársaink!

Az év vége közeledtével felhívjuk figyelmüket az 1993. évi tagdíjuk befizetésére. Bár nem szeretnénk, de lehet, hogy kénytelenek leszünk emelni a tagdíjakat.

A tavalyihoz hasonlóan azonban az idén is lehetőséget adunk arra, hogy aki még 1992-ben befizeti a jövő évi tagdíját, az mindenképpen a régi áron teheti.

(Deákpáholy 777 Ft, pluszpáholy 1888 Ft, szuperpáholy 20 900 Ft.)

Régi tagjaink a csekket az újsággal együtt kapják meg, de elküldhetik a tagdíjat rózsaszínű postai utalványon is OTP számlaszámunkra. (MNB 217-98 292, OTP 565-3610-8)

Országos Commodore Egyesület

Újra indul

a Commodore Egyesület klubdélelőttje a Havanna Közösségi Házban (1181 Budapest, Kondor Béla sétány 8.).
Megközelíthető: a metró Kőbánya-Kispest-i végállomásától a piros 135-ös busszal.
Várunk benneteket minden hónap 3. vasárnap délelőtt 9 órától.
Legközelebb:

november 15-én és december 20-án.

FELHÍVÁS

Tisztelt Tagtársunk, Olvasóink!

Kérjük, hogy ha rendelkeznek olyan működő számítógéppel, vagy jó állapotban lévő bármilyen számítógép-tartozékkal amire nincs szükségük, akkor hozzák el egyesületi irodánkba. (Minden héten kedden és csütörtökön 11-15 óra között.)

Mi összegyűjtjük és eljuttatjuk határainkon túli (erdélyi, kárpátaljai és szlovákiai) magyar iskolákhoz.

Köszönettel:

Országos Commodore Egyesület

Tisztelt Szerkesztőség

A lap nagyon tetszik, már eddig is sok hasznos dolgot találtam benne (91. júl. óta ismerem). A 92. ápr. számban „Adataink élettere" c. cikk keltette fel érdeklődésemet, a „Gépi kódú..." c. sorozat mellett.

Van azonban egy sajnálatos értelem-zavaró hiba a cikkben. A 17. oldal utolsó 5 sora nem igaz!

Ha ugyanis „egy már létező szekvenciális állományt" írásra akarok megnyitni, pl.:

```
10 open 1,8,2, "teszt,s,w"
```

akkor a gép 63, FILE EXIST,00,00 hibajelzéssel visszautasítja az értelmetlen parancsot.

Természetesen van lehetőség a felülírásra:

```
10 open 1,8,2, "@: teszt,s,w"
```

Ebben az esetben, de csak ebben az esetben megtörénik mindaz, ami a cikk idevonatkozó részében írva vagyon. Egyébként a DATA BECKER — NOVOTRADE kiadásában 1986-ban megjelent Englich—Szczepanowski páros által írt A VC-1541-es lemezegység programozása c. kiváló munkában ez IS megtalálható (31. oldal).

Üdvözlettel:

Salamon Zsigmond

Amennyiben úgy értelmezte az említett problémát, hogy egy OPEN 1,8,2, "TESZT,S,W": filet-t megnyit, majd lezárja (CLOSE 1) és újra meg akarja nyitni felülírásra a következő módon: OPEN 1,8,2, "TESZT,S,W" valóban az Ön által írt hibaüzenet jelenik meg. Valóban, ha egy file-t felül akarunk írni azt előtte törölni kell.

Kovács Mihály

Tisztelt Szerkesztőség!

Ötletemmel azért fordulok önökhöz, mert nem szeretném, hogy sok printer tulajdonos rossz hibamegállapítás után, az írófej cseréjéhez folyamodna (ami nem kevés összeg).

A jelenség majdnem ugyanaz, mintha az írófej, vagy a hozzá csatlakozó vezetékek hibásodtak volna meg (csak pontokat és vonalakat ír). Ez akkor szokott előfordulni, ha a printert sokáig nem használjuk. A festék rászárad a tűkre és nehezen vagy egyáltalán nem mozognak. A Kis Program begépelése és elindítása után az összes tű üzemállapotba kerül, és pár sor írása után már mind dolgozni fog. A sorok számát a 60 számú sorban lehet növelni, vagy csökkenteni.

Tisztelettel:

Stierbach Mihály

```
10 Rem Printer teszt. C-64/MPS 803
20 RV$=CHR$(18)
30 A$="           "
40 :
50 OPEN 4,4
60 FOR I=1 TO 10
70 PRINT#4,RV$;A$;RV$;A$;RV$;A$;RV$;A$;RV$;A$;RV$;A$
80 NEXT I
90 :
100 FOR J=1 TO 1 : PRINT#4 : NEXT J
110 CLOSE 4
```

Számkitalálós

Tisztelt Szerkesztőség!

Két éve vagyok rendszeres olvasója lapjuknak, innen merítettem „bátorságomat" arra, hogy beküldjem Önöknek eme kis programomat. Én magam kb. négy évvel ezelőtt kerültem közelebbi kapcsolatba a számítógéppel, munkahelymen. Azóta már saját 64-esemet bűvölöm. Munkámmal kapcsolatos programokat is írok már, egyelőre még BASIC-ben, de időm javarészét a felhasználói része köti le. Az alább közölni óhajtott programnak az alapja egy ismert játék (MOO), amelynek a lényege a következő.

Négy számot rejt el a számítógép (pontosabban egy négyjegyű számot), ezt a számot kell kitalálni minél kevesebb kísérletre. A gép a válaszait aszerint adja, hogy hány szám jó (amelyik a helyén van) és emellett még hány szám jó, ami nincs a helyén. A hely jó jelzése *, míg a szám jó jelzést üres kör (○) jelzi, mindkét jel előtt egy szám, amely megmondja az egyes találatok számát. A program minden esetben különböző számokat dug el, üres hely sem lehet. A tipp bevitele sem fogad el „üres" helyet (SPACE), ellenben egyforma számot igen. A program számolja a játékok számát és minden játék végén kiszámolja a találati átlagot.

Az általam közölt lista csak egy programtörzs. Természetesen ezt még bőven lehet cicomázni, bővíteni, ez már egyéni ízlés dolga. Lehet, hogy algoritmust is lehet elvileg másat kiagyalni — ez egy a sok közül. Azonban kérem tisztelt számítógéppel fertőzött társaimat: aki megoldja azt, hogy egyforma számokat is el lehessen dugni, ne tartsa magában! Roppant kíváncsi vagyok rá!

64-es üdvözlettel:

Barna Péter

Barna Péter problémájának megoldása céljából először fejtsük meg programlistáját.

A 4 elemű tömböket a program elején hagyjuk későbbre. J és TM szerepe a 620—640 sorokból derül ki: a játékot és a találgatások számát tárolják.

A számkiválasztás (190—320 sorok) az RND függvény segítségével történik. A négyelemű B tömb elemei 0 és 9 közötti egészek lehetnek, de a számjegyek ismétlődését szerzőnk kiküszöbölte, hiszen éppen ezzel nem birkózott meg. M$ karakterlánc formájában tartalmazza az elrejtett számot. A tippet szintén 4 hosszúságú karakterláncként K$-ba olvassa be a program, majd ellenőrzi, valóban számjegyeket írtunk-e be. A 410-es sor

```
100 REM*******************
110 REM   SZAMKITALALOS
120 REM       MOD V2.1
130 REM BARNA-SOFT 1991.JAN
140 REM*******************
150 DIMM$(4),K$(4),K(4),H(4),B(4)
160 J=0:TM=0
170 J=J+1
180 PRINT"ᄀ"
190 REM***SZAMKIVALASZTAS***
200 M$=""
210 FORI=1TO4
220 :B(I)=INT(RND(0)*10):IFB(I)>9THEN220
230 :C=0
240 :IFI=1THEN290
250 : FORG=1TOI-1
260 :   IFB(G)=B(I)THENC=1
270 :  NEXTG
280 :IFC=1THEN220
290 :B$=RIGHT$(STR$(B(I)),1)
300 :M$=M$+B$
310 NEXTI
320 PRINT"ᄀ▮▮▮VALASZTOTTAM SZAMOKAT";TAB(30)"JATEK:";J;"▮"
330 REM***TIPPELES***
340 T=0
350 T=T+1
360 PRINT"▮▮";T;TAB(5);"/ TIPP"
370 POKE19,1:INPUT"ᄀ▮▮▮▮▮▮▮▮▮▮▮▮▮";K$:POKE19,0:PRINTCHR$(13)
380 IFLEN(K$)<>4THENPRINT"ᄀᄀ":GOTO370
390 FORK=1TO4
400 :IFMID$(K$,K,1)<"0"ORMID$(K$,K,1)>"9"THENPRINT"ᄀᄀ":GOTO370
410 :IFMID$(K$,K,1)=CHR$(32)THENPRINT"ᄀ":GOTO370
420 NEXTK
430 REM***SZAMOK OSSZEHASONLITASA***
440 KS=0:KH=0
450 FORD=1TO4:K(D)=0:H(D)=0:NEXTD
460 FORK=1TO4
470 :K$(K)=MID$(K$,K,1)
480 FORD=1TO4
490 :M$(D)=MID$(M$,D,1)
500 :IFK(D)=1THEN540
510 :IFK$(K)<>M$(D)THEN570
520 :K(D)=1
530 :KS=KS+K(D)
540 :IFK=DANDK$(K)=M$(D)ANDH(D)=0THENH(D)=1:GOTO560
550 :GOTO570
560 :KH=KH+H(D)
570 NEXTD,K
580 V=KS-KH:F=KH
590 REM***EREDMENYEK***
600 PRINT"ᄀᄀ";TAB(20);F;"▮▮";CHR$(42);"▮▮▮▮";V;"▮▮";CHR$(119)
610 IFF<>4THEN350
620 PRINT"▮▮▮▮DK.";T;"KISERLET ALATT TALALTAD KI !!"
630 TM=TM+T
640 SZ=TM/J:SA=(INT(SZ*100+.5))/100
650 PRINT"▮▮▮▮MEGEGYSZER ?  (I/N)";TAB(25)"ATLAG:";SA
660 WAIT198,1:GETV$:IFV$<>"I"ANDV$<>"N"THEN660
670 IFV$="I"THEN170
680 PRINT"▮▮▮KOSZI A JATEKOT !"

READY.
```

felesleges, az előző sor minden karakterkódot visszadob, a ,,0" és ,,9" közöttiek kivételével.

A program lényegi része az összehasonlítás a 430—580 sorokban található. 440-ben lenullázza a ,,jó hely" (KH) és ,,jó szám" (KS) találatok számát. Mint látni fogjuk, a négyelemű K() és H() tömbök d-ik eleme akkor egyes, ha a dugott szám d-ik jegyét K$ valamelyik jegye eltalálta —K(D)—, illetve a helyén találta el —H(D). E két tömb nullázása a 450-es sor. Ezután két egymásba ágyazott ciklus következik. A külső, K ciklusváltozóval a tipp jegyein fut végig és K$() megfelelő elemeibe teszi azokat. A d ciklusváltozóval a belső ciklus a dugott szám jegyeit vizsgálja. A számjegyek M$(D)-be kerülnek. Kicsit zavaró a K$, M$ karakterláncok és az ugyanilyen nevű K$(), M$() karaktertömbök együttes használata. Az 500-as sorban a program elágazik aszerint, hogy a dugott szám d-ik jegyére adtunk-e már pontot ⟨K(D) = 1⟩.

Ha nem, és a tipp aktuális jegye nem egyezik meg az elrejtett szám d-ik jegyével, nincs találat, folytatjuk az összehasonlítást. Ha a két számjegy megegyezik, a dugott szám d-ik jegyéért pontot adunk ⟨K(D) = 1⟩ és a ,,jó szám" találatok számát (KS) növeljük. Ezután még meg kell vizsgálni, nincs-e egyben ,,jó hely" találat is. Ha van, akkor a d-ik jegyre ,,jó hely" találatot is adunk ⟨H(D) = 1⟩ és növeljük a ,,jó hely" találatok számát. Tehát KS-ben valójában a kétféle találat összes száma gyűlik, míg a KH-ban a ,,jó hely" találatoké.

Szerzőnk észrevette, hogy ha a jegyek összehasonlításakor K(D) már 1, ez még nem jelenti azt, hogy továbbmehetünk, mondván erre a jegyre már adtunk találatot. Ugyanis előfordulhat, hogy a tipp egy korábbi jegye megegyezett az eldugott szám d-ik jegyével — így lett K(D) 1 — a tipp aktuális jegye viszont helyben is és értékben is megegyezik M$(D)-vel, ezért szükségünk van az 540-es sor feltételes utasítására és ha a feltétel teljesül, meg kell adni a ,,jó hely" találatot is. Ebben a sorban a három AND kapcsolatba hozott feltétele közül a második és harmadik felesleges. Ha a K$(K) és M$(D) nem azonos, nem jutunk 540-re 510 miatt. H(D) pedig sehol másutt nem kap értéket a kettős ciklusban így értéke biztos 0.

Az összehasonlítás befejeztével a ,,jó hely" találatokat KH-ból F-be, KS és KH különbségét — az igazi ,,jó szám" találatszámot — V-be írjuk át és kijelezzük.

Miért nem jó ez az algoritmus? Próbáljuk pontosan megfogalmazni a találatjelzés szabályát. Adott két négyjegyű szám: a gép által választott (eldugott, kitalálandó) és a tipp. Ha a két szám azonos helyiértékén ugyanaz a számjegy áll, ,,jó hely" találat jár érte. Ha tehát a két szám 1324 és 2341, egy ,,jó hely" találat jár, mert mindkét számban a második helyen hármas áll. A ,,jó szám" találatok szerzőnk szerint azt mutatják, ,,hány szám jó, ami nincs a helyén". Hogy is van ez? Ha a választott szám 1234, a tipp 5111, akkor van három egyesünk, ami jó, csak nincs a helyén. Akkor ezért három találat jár? Nem bizony. Egy rejtett számjegy eltalálásáért csak egy találatot adunk. Ez persze fordítva is igaz. Ha a választott szám 5111 és a tipp 1234, a tipp egyesével a rejtett számnak csak egy egyesét találhatjuk el. A nem jó helyen álló számjegyekre tehát az a szabály, hogy ha az egyik számban A darab, a másik számban B darab van egy számjegyből, akkor ezért min(A,B) találat jár, ahol min(A,B) a két szám közül a kisebbiket jelöli.

Példánk első esetére — rejtett = 1234, tip = 5111 — a program helyesen működik, hiszen a külső ciklusban a tipp első egyeséhez érve a belső ciklus K(1)-et egyre állítja, így a külső ciklus további köreiben a belső ciklus D = 1-re már elkerüli az 510—530 sorokat. A fordított esetben — rejtett = 5111, tipp = 1234 — viszont baj van! A külső ciklus első körében a belső ciklus K(2)-t, K(3)-t és K(4)-et egyre állítja és KS-t háromszor növeli. Megvan a hiba! K(D) 1-re állítása azt megakadályozza, hogy a rejtett szám egy jegyét a tipp több jegyével ,,eltaláljuk", de az ellen semmi sem véd, hogy a tipp egy jegyével a rejtett szám több jegyéért is találatot kapjunk.

Javítsuk ki a programot! A 230—280 sorokat elhagyhatjuk, hiszen most már nem gond a jegyek ismétlődése az elrejtett számban. A javasolt algoritmus külön kezeli a ,,jó hely" és ,,jó szám" találatokat. A K() tömb elemei most azt jelölik, hogy a tipp valamelyik jegyére adunk találatot, a H() elemei pedig azt, hogy a választott szám valamelyik jegyére. A ,,jó hely" találatot H()-ban és K()-ban kettes, a ,,jó számot" egyes jelöli.

Az új lista 450-es sorában lenullázzuk a K() és H() tömböket, valamint feltöltjük a K$() és M$() karaktertömböket. (Az eredeti program ez utóbbit feleslegesen négyszer csinálta végig.)

A 460—475 ciklus a ,,jó hely" találatokat keresi és állítja K() és H() megfelelő elemeit 2-re. A ,,jó szám" találatokat most is kettős ciklussal keressük. Ha K() aktuális eleme nem 0, ez azt jelenti, hogy a tippnek erre a jegyére már ,,jó hely" találatot adtunk, így a K ciklussal továbbléphetünk (477-es sor). A belső ciklusban hasonló a helyzet. Ha a rejtett szám D-ik jegyére már adtunk találatot, áttérhetünk a következő jegyre (500-as sor). Természetesen akkor is továbbléphetünk, ha a két éppen összehasonlított jegy nem egyezik (510). Ha van találat, H() és K() megfelelő elemét 1-re állítjuk, és a belső ciklust befejezhetjük, hiszen a tipp aktuális jegyének és a dugott szám további jegyeinek esetleges egyezésére már nem adhatunk találatot.

A kettős ciklus után a ,,jó hely" találatokat a K()-ban lévő kettesek, a ,,jó szám" találatokat az egyesek összeszámlálásával kapjuk meg.

Akinek megtetszett a téma, megírhatja a program másik felét, vagyis azt, mikor a gép találja ki az általunk elrejtett számokat.

Horváth András

```
100 REM***************************
110 REM    SZAMKITALALOS
120 REM
130 REM JAVITOTT VALTOZAT
140 REM***************************
150 DIMM$(4),K$(4),K(4),H(4),B(4)
160 J=0:TM=0
170 J=J+1
180 PRINT"[CLR]
190 REM***SZAMKIVALASZTAS***
200 M$=""
210 FORI=1TO4
```

```
220 :B(I)=INT(RND(0)*10):IFB(I)>9THEN220
290 :B$=RIGHT$(STR$(B(I)),1)
300 :M$=M$+B$
310 NEXTI
320 PRINT"████VALASZTOTTAM SZAMOKAT";TAB(30)"JATEK:";J;"█
330 REM***TIPPELES***
340 T=0
350 T=T+1
360 PRINT"█";T;TAB(5);"/ TIPP"
370 POKE19,1:INPUT"██████████████";K$:POKE19,0:PRINTCHR$(13)
380 IFLEN(K$)<>4THENPRINT"██":GOTO370
390 FORK=1TO4
400 :IFMID$(K$,K,1)<"0"ORMID$(K$,K,1)>"9"THENPRINT"██":GOTO370
420 NEXTK
430 REM***SZAMOK OSSZEHASONLITASA***
440 KS=0:KH=0
450 FORD=1TO4:K(D)=0:H(D)=0:M$(D)=MID$(M$,D,1):K$(D)=MID$(K$,D,1):NEXTD
460 FORK=1TO4
470 :IF K$(K)=M$(K) THEN K(K)=2:H(K)=2
475 NEXT K
476 FOR K=1 TO 4
477 :IF K(K)<>0 THEN 575
480 FORD=1TO4
500 :IFH(D)<>0THEN570
510 :IFK$(K)<>M$(D)THEN570
520 :H(D)=1:K(K)=1:D=4
570 NEXT D
575 NEXT K
580 F=0:V=0:FOR K=1 TO 4
581 IF K(K)=2 THEN F=F+1
582 IF K(K)=1 THEN V=V+1
583 NEXT K
590 REM***EREDMENYEK***
600 PRINT"██";TAB(20);F;"██";CHR$(42);"████";V;"██";CHR$(119)
610 IFF<>4THEN350
620 PRINT"████OK.";T;"KISERLET ALATT TALALTAD KI !!"
630 TM=TM+T
640 SZ=TM/J:SA=(INT(SZ*100+.5))/100
650 PRINT"████MEGEGYSZER ?  (I/N)";TAB(25)"ATLAG:";SA
660 WAIT198,1:GETV$:IFV$<>"I"ANDV$<>"N"THEN660
670 IFV$="I"THEN170
680 PRINT"███KOSZI A JATEKOT !"

READY.
```

Aki keres az talál

Sokszor sokáig tart, míg egy teleírt lemezen megtalálunk egy kívánt állományt. Itt akkor az úgynevezett jokerek vagy "Wildcardok" használata segíthet. A Comodore floppyk a "*" és a "?" használatát engedélyezik. A "*" egy tetszőleges sztring, a "?" egy karakter helyett állhat. Például a LOAD "$:A*",8 minden olyan file-t betölt, amely A-val kezdődik. A LOAD "$:?",8 hatására pedig minden olyan állományt megkapunk, amelyek neve egy karakter hosszú.

Joystick lekérdezés

Ha szeretnénk BASIC programjainkban joysticket használni, sok PEEK-re és IF... THEN hurokra van szükség. De a dolog megy egyszerűbben is, a DEF FN segítségével.

DEFFN JOY(X)=INT ((LOG(255.5–(PEEK(56322–X) OR 224)))/LOG(2)+2)

A PRINT FN JOY (X) segítségével lekérdezhetjük a joystick állapotát. Az eredmény egy szám 1 és 6 között, az alábbi jelentéssel: 1 = nullaállás, 2 = föl, 3 = le, 4 = balra, 5 = jobbra, 6 = tűzgomb.

Mi az a távadatföldolgozás?

Lehet hogy már hallottuk ezeket a fogalmakat: TAF, Baud érték, modem, akusztikus csatoló, RS232C illesztés és hasonlók. De hogy mi is az a TAF, talán ma sem értjük. Nos a cikk megmutatja mi ez, mire is jó és mit lehet vele kezdeni.

Az talán mindjárt nyilvánvaló, hogy a felsorolásban mindazokat a fogalmakat igyekeztünk megadni, amelyek a távadatfeldolgozással, röviden TAF-fel, tehát a számítógépes távközléssel állnak valamilyen kapcsolatban. Maga a TAF fogalom nem egy új területet takar, a számítógépes távközléssel mindennap találkozhatunk, legyen az műholdas időjárási felvételek továbbítása, vagy tengerentúli telefonforgalom. Mindezt a mi 64-esünk is tudja, természetesen a megfelelő közegben, méretekben és minőségben.

Nézzünk mindjárt egy gyakorlati példát. Mondjuk Szegeden lakunk és éppen egy budapesti barátunkkal beszélgetünk telefonon. Ő éppen a legújabb hiperszuper játékprogramját ecseteli. Milyen jó is volna nekünk is kipróbálni! Erre megoldás az, hogy a barát valamilyen adathordozóra másolja a programot, becsomagolja, elviszi a postára, föladja. Mi pedig lessük a postást és imádkozunk.

Mennyivel egyszerűbben lehetne megoldani a dolgot, ha az anyagot mindjárt a beszélgetés alatt át lehetne adni. Erre pedig van is lehetőség, mivel a számítógépünk képes arra, hogy nagy távolságra a programokat, adatokat, szövegeket juttasson el, méghozzá éppen a telefonhálózaton keresztül. Ez az, amit mi a TAF rövidítéssel illetünk.

Persze most mindjárt adódik is a kérdés, hogyan lehet a számítógépet a telefonvonalra csatlakoztatni. Hisz a számítógép se beszélni nem tud, se a beszédet nem érti meg. A telefonra való csatlakoztatást sem tudjuk helyben megoldani. Sőt talán nem is lehet ezt megtenni. Mit tegyünk hát?

A rejtvény megoldását akusztikus csatolónak hívják. Amint az a fogalomban is benne van, valamiféle akusztikus, tehát hangátviteli dolog van benne, na meg csatlakoztatás. Már meg is van a magyarázat. Egy akusztikus csatoló segítségével a számítógépet rá lehet csatlakoztatni a telefonvonalra. A csatoló egyik vége tehát a számítógépünkbe „illik", a másik vége pedig a telefonkagylóra. Ez utóbbit kell ráhelyezni arra a két gumipárnaszerű kerek csatlakozásra, amely azután a gépből érkező jeleket hangokká alakítja. Szükséges azonban még egy program is, amelyet terminálprogramnak is szoktak nevezni. Ez a felelős azért, hogy az adatok megfelelő kódolással kerüljenek kiküldésre, illetve adatok fogadása esetén ez a program dekódolja a jeleket.

A dolog azonban még így sem olyan egyszerű. A küldő és a fogadó félnek ugyanis néhány dologban még meg is kell egyezniük. Ilyen például az átvitel sebessége. Mi emberek sem vagyunk képesek például megérteni azokat, akik rettenetesen hadarnak. Arról pedig nem is szólva, hogy a számítógépes átvitel nem beszéddel történik, hanem egymást igen gyorsan követő impulzusok segítségével. A fogadó fél egyetlen egy füttyjelet — ezekkel történik az átvitel — sem mulaszthat el. Nos éppen ezért kell megegyezni a „beszéd" sebességében. Ennek a jellemzője az úgynevezett Baud-érték. Itt már bizonyos átviteli szabványok is léteznek, amelyeket az amatőr és a profi TAF-felhasználók általánosan használnak.

Ahhoz, hogy megértsük a Baud-érték jelentését tudnunk kell, hogy az átvitel a telefonon keresztül sorosan történik. Ez azt jelenti, hogy minden adatbyte-ot felbontunk annak különálló legkisebb egységeire a bitekre, majd ezeket libasorban továbbítjuk. Ez a távközlést egyszerűvé teszi, hiszen a bitek esetében csupán két állapotot kell közölnünk: éspedig van-e bit vagy nincs. Azaz a fogadó fél ha magas hangot hall, bekapcsolja az átkódolt információ adatbyte-jában a megfelelő bitet, ha alacsonyat, akkor annak értékének nullát vesz.

Egy ilyen átviteli sebesség például a 300 bps. A bps a bit per secundum helyett áll, 1 bps jelent 1 Baudot, ez utóbbi a régebbi elnevezés. A 300 bps 30 byte/mp sebességet jelent. Mielőtt még azt hinnénk, hogy a szerző rosszul számolt, gondoljuk át azt is, hogy az adatbyte mellett jó ha átviszünk egy start- és egy stopbitet is! Így egy „TAF-átviteli byte" 10 igazi bitből áll össze. Ha mi akusztikus csatolóval dolgozunk, akkor a 300 bit/s a szabvány átviteli sebesség.

Egy újabb átviteli sebességérték szabvány az 1200 bit/s. Bár ez az átvitel négyszer gyorsabb mint a 300 bit/s, de még ma is kevés az olyan C64-es akusztikus csatoló, amely képes az 1200 bit/s-os átvitelre. Akkor már jobb, ha egy telefonmodemet (már megint egy idegen szó!) használunk. A modem abban különbözik az akusztikus csatolótól, hogy gyakorlatilag egy különálló készülék, amelyet közvetlenül a telefonhálózatra kell kapcsolni. Ezzel nemcsak az átvitel sebessége nő meg, hanem az átviteli minőség is megjavul, hisz megspóroljuk a telefonkagylón keresztül történő bizonytalanabb átvitelt. Mivel ilyen készülék csatlakoztatása csak a posta külön engedélyével lehet, ezért általánosabb az akusztikus csatoló használata. Más, engedély nélküli modem csatlakoztatása nem megengedett. Persze amikor egy modem előnyeiről beszélünk, ez nem jelenti azt, hogy egy (olcsó) akusztikus csatolóval nem lehet hiba nélkül dolozni. Csupán bizonyos komfortbeli kompromisszumokat kell kötni.

Azaz ha be akarunk lépni a TAF világába, szükséges egy terminálprogram, meg egy akusztikus csatoló, amely az adatainkat úgy dolgozza föl, hogy azokat át lehessen vinni a telefonvonalon keresztül.

Mi az előnye a dolognak?

Ugyanakkor van még valami, amit figyelembe kell venni. Ez pedig a készülékeknek a számítógéphez való csatlakoztatása. A gyártók itt is kiegyeztek egy normában, amelyet RS232C-nek hívnak. Egy ilyen szabvány csatlakozóhoz (amely legtöbbször 25 pólusú) csatlakoztathatunk egy akusztikus csatolót. A C64 és a C128 gépeknél, amelyek bár föl vannak készítve ilyen illesztésekre, mégsem találunk megfelelő csatlakozást. Éppen ezért szükséges még egy RS232C interfész beszerzése is. Ha ez is a rendelkezésünkre áll, már semmi sem gátolhat meg bennünket abban, hogy ki is használjuk a lehetőségeket.

Nos ha mindezeket beszereztük, akkor máris előttünk áll a nagy lehetőség. Hogy mik is ezek? Például kommunikálhatunk más számítógép tulajdonosokkal. Szövegadatainkat pl. átjátszhatjuk egy IBM PC-re! Ha a profi felhasználásra gondolunk, akkor az adatbankokkal való kapcsolatra kell gondolni. Igaz, ez idehaza egy C64-es felhasználónak kevésbé lehetséges. A legkomolyabb előny a távoli gépekkel fölvehető kapcsolat. A Commodore Újságot kezdetektől olvasók emlékezhetnek még arra a „távszerkesztési" kísérletre, amely be is vált, ahol a tudósí-

tók különböző városokból közvetlenül telefonon adták le tudosításaikat a szerkesztőségi számítógépbe.

A cikk írójának is volt módja belekóstolni a távadatföldolgozás témába, amikor egy régebbi BNV-n rátalált egy akusztikus csatolót (nálunk gyakorta modemet említenek ebben az esetben is) forgalmazó cégre. Sikeres tesztet bonyolítottunk le egy terminálprogrammal és a Textomat Plus szövegszerkesztővel (amely beépített terminálprogram funkciókkal rendelkezik) két C64-essel, azután a cég programjával egy C64 és egy IBM PC között. Az újságunk és ez a teszt is azt mutatta, hogy még a magyar telefonvonalak mellett is jó eredménnyel kísérletezhetünk. A szerző ismeretségi körében van olyan személy, aki ezen keresztül külföldi, főleg német adatbankokkal, mailboxokkal (ezek elektronikus postafiókok) tudott kapcsolatot teremteni, már amenyiben azok díjtalan szolgáltatásokat is kínáltak. Ezeket ugyanis bárki igénybe veheti. Komolyabb szolgáltatásokért, programokért, hírekért stb. azonban már fizetni kell, az ilyen hozzáférést csakis bejelentkezett tagoknak teszik lehetővé.

Mindent összevetve a TAF felhasználó előtt óriási információs lehetőség és információs tartalom nyílik meg. Gyakorta még az is szerepet játszik, hogy a telefonszámla mellett szinte más költség nem is jelentkezik, tehát a TAF még szórakoztatásként is megfelel.

Szolnoki Béla

Tologató 2

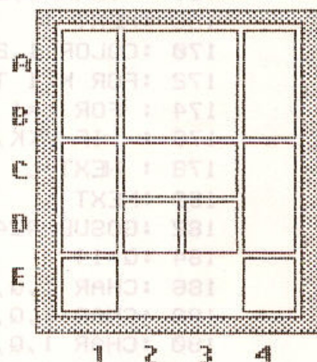
Ez a játék nagyon hasonló a Commodore újság 1991/7—8 számában megjelent tologatóhoz. Most a feladat: az ábrán látható táblán a nagy négyzetet a lapocskák tologatásával az alsó sor közepére vinni. Ez nehezebb és hosszabb, mint az első változatban, de nem lehetetlen.

Ha valakinek megvan az első tologató, nem kell az egész programlistát begépelnie, csak néhány sort kell kicserélnie. Ezek: 126—128: a tábla rajza; 194—216: a feladat szövege és 362: a végállás lekérdezése.

A pötyögőszolgálattól megrendelhető a játék (Simon's Basic alatt futó) C64-es változata is.

Az első tologató megoldása 62 lépésben:

Katona János

01. C2-C4	02. C1-C3	03. A1-B1	04. A3-A1	05. B3-A3	06. C3-B3
07. B3-B4	08. B1-B2	09. D1-B1	10. D2-D1	11. D3-D2	12. E3-E2
13. C4-E4	14. B4-D4	15. B2-B3	16. B1-B2	17. D1-B1	18. D2-D1
19. D4-D3	20. E4-D4	21. E2-E3	22. D1-E1	23. D3-D1	24. D4-D2
25. B3-C3	26. A3-B3	27. A1-A3	28. B1-A1	29. D1-C1	30. D2-D1
31. B2-C2	32. A1-A2	33. C1-A1	34. D1-B1	35. C2-C1	36. A2-C2
37. B1-B2	38. B2-A2	39. B3-B1	40. A3-B3	41. A2-A4	42. A1-A3
43. B1-A1	44. B3-B2	45. A4-B4	46. A3-A4	47. A1-A2	48. C1-A1
49. C2-C1	50. C3-C2	51. B4-D4	52. A4-C4	53. A2-A3	54. B2-B3
55. A1-A2	56. C1-A1	57. C2-C1	58. D4-D3	59. D3-C3	60. E3-D3
61. E1-E3	62. C1-D1.				

```
100 :REM ******************************
102 :REM *  C= UJSAG   SORSZAM:       *
104 :REM *             C+4            *
106 :REM * KATONA JANOS: TOLOGATO 2 *
108 :REM ******************************
110 :COLOR 4,1 : COLOR 0,1
112 :N=5:M=4
114 :DIM M(N+1,M+1):DIM R(N+1,M+1)
116 :FOR I=0 TO N+1
118 : FOR J=0 TO M+1
120 :  READ M(I,J)
122 : NEXT J
124 :NEXT I
126 :DATA -9,-9,-9,-9,-9,-9,-9,3,4,-5,3,-9,-9,-3,-6,-7,-3,-9
128 :DATA -9,3,2,-2,3,-9,-9,-3,1,1,-3,-9,-9,1,0,0,1,-9,-9,-9,-9,-9,-9,-9
130 :F$="BIZTOS ? ( I/N )"
132 :G$="HELYTELEN! [RETURN]"
134 :A$="":B$="":C$="":D$=""
```

```
136 :GRAPHIC 1,1
138 :COLOR 1,2,0
140 :P=8 : S=3*P
142 :FOR I=0 TO 3*N+1
144 : CHAR 1,0,I," ",1
146 : CHAR 1,1+3*M,I," ",1
148 :NEXT I
150 :FOR I=0 TO 3*M+1
152 : CHAR 1,I,0," ",1
154 : CHAR 1,I,1+3*N," ",1
156 :NEXT I
158 :FOR I=1 TO N
160 : CHAR 1,0,2+(I-1)*3,CHR$(I+64),1
162 :NEXT I
164 :FOR I=1 TO M
166 : CHAR 1,2+(I-1)*3,1+3*N,CHR$(I+48),1
168 :NEXT I
170 :COLOR 1,2,4
172 :FOR K=1 TO N
174 : FOR L=1 TO M
176 :  IF M(K,L)>0 THEN I=K:J=L:GOSUB 380
178 : NEXT L
180 :NEXT K
182 :GOSUB 424
184 :Q=14
186 :CHAR 1,Q, 0,"                 ,    "
188 :CHAR 1,Q, 1,"FELADATOD A LAPOCSKAK "
190 :CHAR 1,Q, 2,"        , ,          "
192 :CHAR 1,Q, 3,"TOLOGATASAVAL A NAGY  "
194 :CHAR 1,Q, 4," ,              ,    "
196 :CHAR 1,Q, 5,"NEGYZETET AZ ALSO SOR "
198 :CHAR 1,Q, 6,"    ,          , ,   "
200 :CHAR 1,Q, 7,"KOZEPERE VINNI.A HUZASHOZ"
202 :CHAR 1,Q, 8,"          ,          "
204 :CHAR 1,Q, 9,"A MOZGATANDO LAPOCSKA BAL"
206 :CHAR 1,Q,10,"    ,   ,            "
208 :CHAR 1,Q,11,"FELSO SARKANAK JELENLEGI "
210 :CIRCLE 1,148, 85,3,3,0,60,90,1 : BOX 1,121,52,122,53
212 :CHAR 1,Q,12,",      ,      , , ,  "
214 :CHAR 1,Q,13,"ES LEENDO KOORDINATAJAT  "
216 :CIRCLE 1,180,101,3,3,0,60,90,1 : BOX 1,125,52,126,53
218 :CHAR 1,  Q, 15,"KELL MEGADNI."
220 :CHAR 1,  2, 17," , ,           "
222 :CHAR 1,  2, 18,"HUZASOD:  -> "
224 :CHAR 1, 23, 21," , ,  ,        "
226 :CHAR 1, 23, 22,"LEPESSZAM:   "
228 :LS=0
230 :CHAR 1, 35, 22, STR$(LS)
232 :DO
234 : DO
236 :  R=0
238 :  GOSUB 410
240 :  DO
242 :   Z$=A$+B$+"  "+C$+D$
244 :   CHAR 0,10, 18,Z$
246 :   CHAR 1,12, 18,"->"
248 :   CHAR 0, 2, 20,F$
250 :   CHAR 0, 2, 22,G$
252 :   A$="":S1=0
254 :   DO
256 :    GET A$
258 :    IF A$<>"" THEN S1=ASC(A$)-64
260 :   LOOP UNTIL 0<S1 AND S1<N+1
```

```
262 :  CHAR,10, 18,CHR$(S1)
264 :  B$="":O1=0
266 :  DO
268 :   GET B$
270 :   IF B$<>"" THEN O1=ASC(B$)-48
272 :  LOOP UNTIL 0<O1 AND O1<M+1
274 :  CHAR,11, 18,CHR$(O1+48)
276 :  C$="":S2=0
278 :  DO
280 :   GET C$
282 :   IF C$<>"" THEN S2=ASC(C$)-64
284 :  LOOP UNTIL 0<S2 AND S2<N+1
286 :  CHAR, 14, 18,CHR$(S2)
288 :  D$="":O2=0
290 :  DO
292 :   GET D$
294 :   IF D$<>"" THEN O2=ASC(D$)-48
296 :  LOOP UNTIL 0<O2 AND O2<M+1
298 :  CHAR, 15, 18,CHR$(O2+48)
300 :  CHAR,  2, 20,F$
302 :  E$=""
304 :  DO
306 :   GET E$
308 :  LOOP UNTIL E$="I" OR E$="N"
310 : LOOP UNTIL E$="I"
312 : V=S2-S1: F=O2-O1 : W=V+F
314 : IF R(S1,O1)<=0 THEN R=1
316 : IF V<>0 AND F<>0 THEN R=1
318 : IF ABS(V)>2 OR ABS(F)>2 THEN R=1
320 : IF W=0 THEN R=1
322 : IF R=1 THEN GOTO 336
324 : IF R(S1,O1)=1 THEN A=S1:B=O1:GOSUB 438
326 : IF R(S1,O1)=2 THEN C=S1:D=O1:GOSUB 396
328 : IF R(S1,O1)=3 THEN A=S1+SGN(W+ABS(W)):B=O1:GOSUB 438
330 : IF R(S1,O1)=3 THEN A=A-SGN(W):GOSUB 438
332 : IF R(S1,O1)=4 THEN C=S1+SGN(W+ABS(W)):D=O1:GOSUB 396
334 : IF R(S1,O1)=4 THEN C=C-SGN(W):GOSUB 396
336 : IF R=1 THEN  CHAR, 2, 22,G$
338 : H$="":H=0
340 : DO
342 :  GET H$
344 :  IF H$<>"" THEN H=ASC(H$)
346 : LOOP UNTIL H=13 OR R=0
348 :LOOP UNTIL R=0
350 : I=S1:J=O1:GOSUB 388
352 : GOSUB 424
354 : I=S2:J=O2:GOSUB 380
356 : LS=LS+1
358 : CHAR 0, 35, 22,STR$(LS-1)
360 : CHAR 1, 35, 22,STR$(LS)
362 :LOOP UNTIL M(4,2)=4
364 :FOR I=1 TO 1000: NEXT I
366 :GRAPHIC 0 :PRINT"{CLR}"
368 :PRINT:PRINT:PRINT"                ,       "
370 :PRINT          "    GRATULALOK!   "
372 :PRINT:PRINT:IF LS>99 THEN PRINT" ";
374 :PRINT"                  , ,      "
376 :PRINT"    MEGOLDOTTAD"LS"LEPESBEN":PRINT:PRINT
378 :END
380 :REM RAJZ
382 : XX=P+(J-1)*S : YY=P+(I-1)*S
384 : BOX 1,XX,YY,XX+S*(2-M(I,J)+INT(M(I,J)/2)*2)-2,YY+S*(1+INT(M(I,J)/3))-2
386 :RETURN
```

```
388 :REM TORLES
390 : XX=P+(J-1)*S : YY=P+(I-1)*S
392 : BOX 0,XX,YY,XX+S*(2-R(I,J)+INT(R(I,J)/2)*2)-2,YY+S*(1+INT(R(I,J)/3))-2
394 :RETURN
396 :REM KETTES
398 : A=C:B=D+SGN(W+ABS(W)):GOSUB 438
400 : B=B-SGN(W):GOSUB 438
402 :RETURN
404 :REM LEPES
406 : IF M(X+V,Y+F)=0 THEN M(X+V,Y+F)=M(X,Y):M(X,Y)=0: ELSE :R=1
408 :RETURN
410 :REM ATOLVAS
412 : FOR I=0 TO N+1
414 :  FOR J=0 TO M+1
416 :   M(I,J)=R(I,J)
418 :  NEXT J
420 : NEXT I
422 :RETURN
424 :REM VISSZA
426 : FOR I=0 TO N+1
428 :  FOR J=0 TO M+1
430 :   R(I,J)=M(I,J)
432 :  NEXT J
434 : NEXT I
436 :RETURN
438 :REM EGYES
440 : MU=0
442 : IF ABS(W)=1 THEN X=A:Y=B:MU=0:GOSUB 404
444 : IF ABS(W)=2 THEN V=V/2:F=F/2:X=A:Y=B:MU=1:GOSUB 404
446 : IF MU=1 THEN X=A+V:Y=B+F:GOSUB 404
448 : IF MU=1 THEN V=2*V:F=2*F
450 :RETURN

READY.
```

Directory C64

Ha ez nem válik egyik leggyakrabban használt segédprogramoddá, akkor nem nagyon használod a C64-esedet! A programocska futtatása után bármely lemez tartalomjegyzékét megnézhetjük SYS 850 "$:*" hívásával.

Szelektív tartalomjegyzék a kérdőjel szokásos használatával kérhető. A SHIFT gomb megállítja a tartalomjegyzék futását a képernyőn, a RUN-STOP-pal pedig kiléphetünk belőle.

```
0 REM ML DIRECTORY 64
10 K=850:FOR J=0 TO 134:READ A:POKE K+J,A:T=T+A:NEXT
20 IF T<>17974 THEN PRINT"HIBA DATA-SOROKBAN...":END
30 PRINT"SYS"K","CHR$(34)"$;*"CHR$(34)" DIRECTORY-HOZ"
50 DATA 32,121,0,201,44,208,120,32,115,0,201,34,208,113,32,115,0,201,36
60 DATA 208,106,169,234,133,130,133,131,166,122,164,123,134,7,162,254,134
70 DATA 2,162,0,32,115,0,232,201,0,208,248,138,166,7,32,189,255,169,8,170
80 DATA 160,0,32,186,255,32,192,255,162,8,32,198,255,160,6,208,2,160,4
90 DATA 170,32,207,255,136,208,249,164,144,208,32,32,205,189,169,32,32,22
100 DATA 231,32,207,255,208,248,230,2,169,13,32,22,231,174,141,2,202,240
110 DATA 250,165,197,201,63,208,211,32,204,255,169,8,32,195,255,169,240
120 DATA 133,130,169,239,133,131,96

READY.
```

Alap

Segédprogram C-128-ra

A program szolgáltatásai:

— ékezetes kis- és nagybetűk normál és inverz módban úgy képernyőn mind nyomtatón

— direkt módban kezdeményezett listázásnál a nyomtatón is „rendes" listát ad

— képernyő 2—24 sorának másolása nyomtatóra

— REM után sem tokenizálja a magyar karaktereket

— BASIC utasítások bevitele egyetlen billentyűvel

korlátozások: az új karakterek nem használhatók file névnek; a nyomtatóra igért „rendes" lista csak 99,9%-ban teljesül; datákat idézőjelben kell elhelyezni.

A program hardver igénye: C-128, 80 karakteres monitor, MPS 803-as nyomtató

Indítás: SYS 5685, utána NEW.

Tanácsok az „Alap" program használatához:

A program RUN/RESTOR vagy RESET után sys 5685-el aktivizálható.

A magyar ékezetes kis betűk:

C=+betű illetve

ö=C=+*; ő=C=+@;

ü=C=+↑; ű=↑

Nagy betűk mint fent +SHIFT. (Ez megegyezik DATAMAT 128 billentyű kezelésével.)

A betűk ASC értéke $a0—b9 tartományba esik. Az ismertetett betűkön kívül még egy ál idézőjel van ($b2 értékkel). Tehát a b3—b9 tartomány nincs kihasználva, úgy a képernyő mind a nyomtató data táblákban meg van a helyük, szabadon kreálhatunk Ft. ... stb. karaktereket.

Nyomtatón, inverz új karaktereinket csak program módban produkálja, egyébként nem inverz karaktereket nyomtat.

Ha a prg. lista nyomtatással nem kezdenénk semmit, idézőjeles üzemmódban tűvezérléssel előállított karaktereink helyett minden tű datára egy valamilyen karaktert nyomtatna. Ennek kikerülésére az új chrout rutin DIREKT módban elrendelt lista nyomtatás esetén az idézőjel helyett az ál idézőjelet küldi ki, melyről azonban a listázó rutin nem értesül. Ez az ami csak 99,9%-osan működik, ugyanis saját, hosszabb BASIC programjaimban van olyan konstelláció mikor is a listázó rutin mégiscsak kikerül az idézőjel módból, s tokenizálni kezdi a magyar karaktereket.

Ez a hiba képernyőre történő listázásnál nem fordul elő.

A prg. új karaktereinket, új kódtáblainkból állítja elő. A SHIFT+C= lenyomása az 1. számú míg az ALT billentyű lenyomása 2. számú ALT tábla mutatóit tölti a megfelelő vektorba. Az új kódtáblák adatait szabadon manipulálhatjuk.

Az 1. sz. ALT táblában vannak a nagy ékezetes karakterek. A többi helyen egy mutató van, amely azt tükrözi, hogy az illető billentyű lenyomásával a 15-ös szelet $ 4417 címétől kezdődően elhelyezett BASIC szavak közül hányadikat akarjuk megjeleníteni. A felsorolás megegyezik a „Commodore 16, PLUS/4, C 64, C 128 Információs kártya" (Dr. Ury László 1986) által ismertetett sorrenddel kivéve a POT — POINTE közötti tartományt, mert az a gépben az összes többi után van. (A könyv növekvő token szerinti listát ismertet.)

Mint jeleztem két ALT tábla van, tehát 2. számú ALT tábla teljesen üres, illetve jelenleg $ 05-el van feltöltve. Az ide beírt sorszámnak megfelelő BASIC alapszavak az ALT+billentyű lenyomása nyomán fognak megjelenni. Az 1. sz. ALT táblát saját igényeim szerint Paramétereztem, de természetesen ezen bárki könnyen változtathat, minek után a SHIFT+C= +billentyű használat az általa kívánt szavakat fogja produkálni.

„ALAP" assembler prg.

feladat	cím	használt regiszterek
$fb-fc által meghatározott mutató értékét növeli $be értékével	$1300—130d	fb, fc, be
saját képernyő karakterek értékeit a video RAM-ba másolja	$130e—1343	fb, fc, be, f8, f9, c5
a tényleges beírás	$17ae—17c9	
	$17ca—17d5	
data tábla	$1400—14cf	
hrdcpy	$1376—13e1	9e, 9f, f8, f9
folytatása ha nyomtatóra	$1850—1878	c5=00 pufferből képernyőre
ha pufferbe	$1880—189f	c5=ff nyomtatás
byte out, képernyő vége?	$1346—1364	c5=80 képernyőről pufferbe
segéd tábla asc-re váltáshoz	$17ef—17f2	
prg start	$1635—1656	fb, fc, be, c5,
folytatás	$18d0—18e8	
új vektorok és tábla címek		
billentyűzet letapogatáshoz	$1800—1812	
ezek datái	$13f2—13ff	
chrout	$1659—1711	
ha nyomtatóra	$17e3—17ee	fb, fc, fd, 9b, 9c,
prg módban inverz be vagy ki?	$1aa0—1ab7	
tű data változtatás inverznél	$1aa0—1ab7	
tű data tábla	$1712—17ad	
szerkesztő billentyűk manipulálása	$1813—183f	
hrdcpy nyomtató zárása	$18bf—18c5	
REM utáni tokenizálás letiltása	$1900—191b	74
basic szó egy billentyűvel (funkcióbillentyűk manipulálása)	$191e—198f	fc, fb, c5,
mutató LO tábla	$1990—1a2f	
1. ALT tábla	$15db—1634	
2. ALT tábla	$1a30—1a88	
Klaviatura táblák		
alap	$14d0—1528	
SHIFT	$1529—1581	
C=	$1582—15da	
ALT-ok lásd fent		
CONTROL eredeti maradt		

Az elvárásainkat megvalósító rutin lényegében úgy működik, hogy a mutatók alapja meghatározott szó karaktereit az F8 billentyű tárolójába helyezi, megnyomott billentyűként F8-at jelez. Ennek megfelelően a továbbiakban az F8 billentyűt nem definiálhatjuk. Az eredeti jelentés (monitor) így is egy mozdulattal produkálhat SHIFT+C=+m. Csupán a return a plusz erőfeszítés, amit a HELP után is meg kell tennünk.

Ezek után nézzük mit eredményez a többi billentyű SHIFT+C= egyidejű használatát.

Révész György

numerikus blokk:

billentyű	szó
1	dclear
2	scratch
3	header
4	do
5	loop
6	until
7	run
8	end
9	char
0	dverify
+	pudef
–	while
ENTER	exit
	rename

billentyű	szó	billentyű	szó
ESC	asc	r	rem
TAB	cont	t	bload
HELP	help	y	bsave
LINE FEED	sys	p	begin
fel	on	@	bend
le	goto	*	clr
balra	gosub	STOP	stop
jobbra	return	d	dim
F1	for	f	fast
F3	to	g	if
F5	step	h	then
F7	next	j	else
←	fre	k	key
1	chr$	l	list
2	left$	:	read
3	right$	;	data
4	mid$	=	restore
5	instr	z	dec
6	str$	x	hex$
7	val	c	catalos
8	int	v	wait
9	len	b	bank
0	abs	n	new
+	open	m	monitor
–	close	,	peek
£	record	.	poke
HOME	input#	/	print#
DEL	get	CRSR fel	or
q	cmd	CRSR balra	and
w	window	SPACE	using

```
monitor
     pc  sr ac xr yr sp
b000 00 00 00 00 f8

>01300 48 a5 fb 18 65 be 85 fb 90 02 e6 fc 68 60 a9 ff:
>01310 85 fb a9 35 85 fc a9 00 85 f8 a9 14 85 f9 a2 00:
>01320 a9 01 85 be a0 00 20 00 13 20 ae 17 c8 c0 08 d0:
>01330 f5 e8 e0 18 f0 d7 a9 08 85 be 20 00 13 a9 08 65:
>01340 f8 85 f8 4c 20 13 20 59 16 a5 9e 18 69 01 85 9e:
>01350 90 02 e6 9f a5 9f c9 07 d0 0a a5 9e c9 d0 d0 04:
>01360 a9 01 85 f9 60 ea ea ea ea ea ea ea ea ea ea ea:
>01370 ea ea ea ea ea a3 20 dd 02 a0 07 a9 04 aa 20 ba:
>01380 ff a9 00 20 bd ff a2 0f 20 68 ff 20 c0 ff a2 04:
>01390 20 c9 ff a9 a0 85 9e a9 00 85 9f a5 9e a2 13 20:
>013a0 ca 17 a5 9f ca 20 ca 17 a2 1f 8e 00 d6 2c 00 d6:
>013b0 10 fb ad 01 d6 c9 80 30 02 a2 20 a0 03 c9 60 10:
>013c0 0b 88 c9 40 10 06 88 c9 20 30 01 88 18 79 ef 17:
```



```
>013d0 48 a5 c5 c9 ff f0 07 c9 80 f0 06 4c a0 18 4c 50:
>013e0 18 4c 80 18 ea ea ea ea ea ea ea ea ea ea ea ea:
>013f0 ea d2 13 18 1e 19 d0 14 29 15 82 15 8b fb db 15:
>01400 0c 18 3c 06 3e 66 3e 00 0c 18 3c 66 7e 66 66 00:
>01410 0c 18 3c 66 7e 60 3c 00 0c 18 7e 60 78 60 7e 00:
>01420 0c 18 00 38 18 18 3c 00 06 0c 3c 18 18 18 3e 00:
>01430 00 0c 08 3c 66 66 3c 00 06 0c 3c 66 66 66 3c 00:
>01440 00 66 00 3c 66 66 3c 00 36 00 3c 66 66 66 3c 00:
>01450 00 1b 12 3c 66 66 3c 00 1b 36 3c 66 66 66 3c 00:
>01460 00 0c 18 66 66 66 3e 00 0c 18 66 66 66 66 3c 00:
>01470 00 66 00 66 66 66 3e 00 66 00 66 66 66 66 3c 00:
>01480 00 1b 36 00 66 66 3e 00 33 66 00 66 66 66 3c 00:
>01490 00 66 66 66 66 00 00 00 b3 b3 b3 b3 b3 b3 b3 b3:
>014a0 b4 b4 b4 b4 b4 b4 b4 b5 b5 b5 b5 b5 b5 b5 b5 b5:
>014b0 b6 b6 b6 b6 b6 b6 b6 b7 b7 b7 b7 b7 b7 b7 b7 b7:
>014c0 b8 b8 b8 b8 b8 b8 b8 b9 b9 b9 b9 b9 b9 b9 b9 b9:
>014d0 14 0d 1d 88 85 86 87 11 33 57 41 34 5a 53 45 01:
>014e0 35 52 44 36 43 46 54 58 37 59 47 38 42 48 55 56:
>014f0 39 49 4a 30 4d 4b 4f 4e 2b 50 4c 2d 2e 3a 40 2c:
>01500 5c 2a 3b 13 01 3d ae 2f 31 5f 04 32 20 02 51 03:
>01510 84 38 35 09 32 34 37 31 1b 2b 2d 0a 0d 36 39 33:
>01520 08 30 2e 91 11 9d 1d ff ff 94 8d 9d 8c 89 8a 8b:
>01530 91 23 d7 c1 24 da d3 c5 01 25 d2 c4 26 c3 c6 d4:
>01540 d8 27 d9 c7 28 c2 c8 d5 d6 29 c9 ca 30 cd cb cf:
>01550 ce b1 d0 cc af 3e 5b ab 3c a9 a9 5d 93 01 3d af:
>01560 3f 21 5f 04 22 a0 02 d1 83 84 38 35 18 32 34 37:
>01570 31 1b 2b 2d 0a 8d 36 39 33 08 30 2e 91 11 9d 1d:
>01580 ff ff 94 8d 9d 8c 89 8a 8b 91 96 b3 a0 97 ad ae:
>01590 a2 01 98 b2 ac 99 bc bb a3 bd 9a b7 a5 9b bf b4:
>015a0 ac be 29 a4 b5 30 a7 a1 a6 aa 7d af b6 60 3e 5b:
>015b0 aa 3c a8 a8 5d 93 01 3d b0 3f 81 5f 04 95 a0 02:
>015c0 ab 03 84 38 35 18 32 34 37 31 1b 2b 2d 0a 8d 36:
```

```
>015d0 39 33 08 30 2e 91 11 9d 1d ff ff 22 0d 30 03 02:
>015e0 25 2a 31 4a 96 a1 4b 51 a1 a3 01 54 10 07 45 88:
>015f0 9f 8d 52 46 8c 0c 36 7e 28 ad 13 44 a5 55 37 7a:
>01600 79 a7 23 20 94 1c 21 18 08 95 43 8e 1d 04 05 01:
>01610 0d b1 19 48 39 04 49 7b 02 1e 11 6a 01 6c 1b 72:
>01620 6b 0b 91 47 5d 7d 1f 6d 7c 60 71 08 90 75 12 0a:
>01630 0e 0f ff ff 00 20 dd 02 20 d6 17 a9 00 85 c5 20:
>01640 0e 13 a9 ff 85 c5 a9 ff 85 fb a9 3d 85 fc 20 16:
>01650 13 a9 0e 20 79 ef 4c d0 18 48 a5 9a c9 04 f0 03:
>01660 4c 0c 17 a5 7f c9 00 f0 10 4c 90 1a 8d 9f 1a 48:
>01670 ea ea a5 c5 c9 ff d0 51 ea 68 48 c9 22 d0 08 a9:
>01680 b2 20 ca 16 4c ac 16 c9 0d f0 3e c9 0d f0 3a d0:
>01690 1d ea ea 18 69 40 8d c8 16 a9 12 20 e3 17 ad c8:
>016a0 16 20 e3 17 a9 92 20 e3 17 ea ea ea 68 60 c9 81:
>016b0 30 07 c9 9f 30 dd 4c c9 16 c9 1f 30 d6 4c c9 16:
>016c0 ea ea ea ea ea ea ea ea 53 68 c9 a0 30 3f c9 b7:
>016d0 10 3b 85 fd 98 48 8a 48 a2 12 86 fb a2 17 86 fc:
>016e0 a2 06 86 be a0 00 a2 a0 e4 fd f0 07 20 00 13 e8:
>016f0 4c e8 16 a9 08 20 e3 17 b1 fb 20 a0 1a c8 c0 06:
>01700 d0 f6 a9 0f 20 e3 17 68 aa 68 a8 60 68 4c 79 ef:
>01710 ea ea a0 d4 d6 bd c0 80 f8 94 96 95 f8 80 b8 d4:
>01720 d6 d5 88 80 fc d4 d6 d5 c4 80 80 c8 fa c1 80 80:
>01730 80 c4 fc c6 81 80 b0 c8 ca c9 b0 80 b8 c4 c6 c5:
>01740 b8 80 b8 c5 c4 c5 b8 80 bd c2 c2 c2 bd 80 b0 ca:
>01750 c9 c8 b2 81 b8 c6 c5 c6 b9 80 b8 c0 c2 b9 c0 80:
>01760 bc c0 c2 c1 bc 80 ba c0 c0 ba c0 80 bc c1 c0 c1:
>01770 bc 80 ba c1 c0 ba c1 80 ba c1 c0 c2 b9 80 80 8e:
>01780 80 8e 80 80 02 02 02 02 02 80 03 03 03 03 03 80:
>01790 04 04 04 04 04 80 05 05 05 05 05 80 06 06 06 06:
>017a0 06 80 07 07 07 07 07 80 08 08 08 08 08 80 8a 48:
>017b0 a5 fb a2 13 20 ca 17 a5 fc a2 12 20 ca 17 b1 f8:
>017c0 45 c5 a2 1f 20 ca 17 68 aa 60 8e 00 d6 2c 00 d6:
```

```
>017d0 10 fb 8d 01 d6 60 78 a9 59 8d 26 03 a9 16 8d 27:
>017e0 03 58 60 84 9b 86 9c 20 79 ef a4 9b a6 9c 60 00:
>017f0 40 20 40 ea ea ea ea ea ea ea ea ea ea ea ea ea:
>01800 78 a2 00 bd f2 13 9d 3a 03 e8 e0 0e d0 f5 58 60:
>01810 ea ea ea 48 a5 d3 c9 03 f0 17 c9 08 d0 0a a9 30:
>01820 8d 46 03 a9 1a 8d 47 03 a9 00 8d 07 10 68 4c e1:
>01830 c5 a9 db 8d 46 03 a9 15 8d 47 03 a9 08 85 d3 4c:
>01840 28 18 a5 f8 18 69 01 85 f8 90 02 e6 f9 60 ea ea:
>01850 68 c9 26 d0 02 a9 0d 20 46 13 e6 f8 a5 f8 c9 50:
>01860 d0 09 a9 0d 20 59 16 a9 00 85 f8 a5 f9 c9 01 f0:
>01870 4e a5 d3 c9 08 f0 48 4c 9b 13 ea ea ea ea ea d6:
>01880 a9 f8 8d b9 02 a0 00 a2 3f 68 20 af 02 20 42 18:
>01890 20 49 13 a5 f9 c9 01 d0 01 60 4c 9b 13 ea ea a3:
>018a0 a9 f8 8d aa 02 a0 00 a2 3f 20 a2 02 20 79 ef 20:
>018b0 42 18 a5 f9 c9 01 d0 01 60 20 49 13 4c a0 18 a9:
>018c0 0d 20 59 16 a9 04 20 c3 ff 20 cc ff 60 da ea d3:
>018d0 a9 80 8d c5 0a 85 f7 a9 00 85 f8 85 c5 8d 06 03:
>018e0 a9 19 8d 07 03 a9 13 8d f2 17 20 00 18 a9 40 8d:
>018f0 f2 17 60 ea ea ea ea ea ea ea ea ea ea ea ea ea:
>01900 08 48 a5 74 c9 8f f0 0b 68 c9 8f d0 02 85 74 28:
>01910 4c 51 51 a9 fe 85 11 a9 00 85 74 4c 08 19 48 a5:
>01920 d3 c9 08 d0 65 68 c9 a1 90 04 4c 87 19 ea 48 a9:
>01930 44 85 fc 68 c9 48 30 08 e6 fc c9 7d 30 02 e6 fc:
>01940 aa bd 8f 19 85 fb a2 00 86 c5 bd 00 10 18 65 c5:
>01950 85 c5 e8 e0 07 d0 f3 a0 00 a2 0f a9 fb 8d aa 02:
>01960 20 a2 02 20 a2 02 c9 80 10 0b a6 c5 9d 0a 10 c8:
>01970 e6 c5 4c 59 19 38 e9 80 a6 c5 9d 0a 10 c8 8c 07:
>01980 10 a9 00 85 c5 a9 8c 4c ad c6 68 4c ad c6 ea ea:
>01990 17 1a 1d 21 25 2b 30 33 37 3a 3e 41 43 4a 4f 55:
>019a0 58 5c 5e 62 66 6a 70 73 77 7d 82 86 8a 8d 90 93:
>019b0 97 9c 9f a2 a6 a8 aa ae b2 b5 b9 ba bb bc bd be:
>019c0 c1 c3 c4 c5 c6 c9 cc cf d2 d5 d8 db de e1 e4 e7:
```

```
>019d0 ea ed f0 f4 f7 fb fe 01 05 0a 10 14 16 19 1e 21:
>019e0 25 28 2c 30 35 39 3f 43 47 4c 51 54 58 5d 64 69:
>019f0 6d 70 76 7c 82 86 8c 91 97 9c a0 a2 a6 aa b3 b8:
>01a00 bd c3 ca d1 d5 db e1 e7 ef f2 f9 fe 03 09 0d 13:
>01a10 17 1c 22 28 30 34 3c 41 48 4d 53 59 5e 63 69 6f:
>01a20 76 7c 82 8b 90 94 9a 9e a3 a9 ad b3 b9 bd c0 c4:
>01a30 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 01:
>01a40 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05:
>01a50 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05:
>01a60 05 05 05 05 01 05 05 05 05 05 04 05 05 02 05 05:
>01a70 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05 05:
>01a80 08 05 05 05 05 05 05 ff ff 00 00 00 00 00 00 00:
>01a90 68 c9 12 d0 03 4c 6c 16 c9 92 f0 f9 4c 6f 16 ea:
>01aa0 48 ad 9f 1a c9 12 f0 04 68 4c e3 17 68 38 e9 80:
>01ab0 85 9b a9 ff 38 e5 9b 4c e3 17 ea ea ea ea ea ea:
>01ac0 ea ea 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff:
>01ad0 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff:
>01ae0 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff:
>01af0 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 35:
>01b00 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff:
>01b10 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff:
>01b20 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff:
>01b30 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff:
>01b40 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff:
>01b50 00 ff 00 ff 00 ff 00 ff 89 33 31 37 30 00 7a 1b:
```

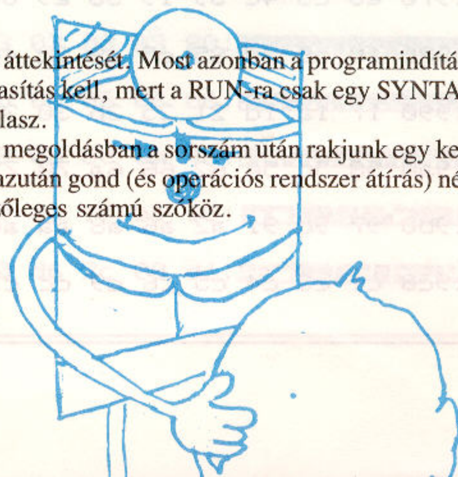
Szóközök kiemeléshez

A mellékelt egysoros úgy változtatja meg a C64-es operációs rendszerét, hogy az a sorszám után beadott szóközök számát figyelembe veszi, s nem „nyeli le".

```
FOR I=131 TO 128 STEP-1:POKE I,231:NEXT
```

Most egy sorszámot tetszőleges számú szóköz követhet, amelyek adott esetekben (pl.: FOR-NEXT) segíthetik egy program jobb áttekintését. Most azonban a programindításhoz a SYS 58303 utasítás kell, mert a RUN-ra csak egy SYNTAX ERROR lesz a válasz.

Más megoldásban a sorszám után rakjunk egy kettőspontot. Ezt azután gond (és operációs rendszer átírás) nélkül követheti tetszőleges számú szóköz.

Hobbi **ELEKTRONIKA**

C-64 bővítések

Gyorstöltő modul C-64 lemezegyeséghez (Fastload kártya)

Ez olyan bővítő, amely a C-64 és a hozzá csatlakozó lemezegység működését gyorsítja, kezelését nagyon kényelmessé teszi, mert a sok billentyű működtetése helyett (LOAD...; LIST) elegendő egy-egy gomb megnyomása a lemezegység működtetéséhez.

A Fastload kártya működése

A Fastload használatával minden lemezművelet ideje kb. a negyedére csökken, és ezt úgy csinálja, hogy egyetlen bitet sem foglal el a C-64 memóriájából. Ennek köszönhető, hogy szinte minden programmal hajlandó együttműködni, és bármilyen hosszú programot betölt. Ezeket az előnyös tulajdonságokat egy ötletes hardver megoldásának köszöheti. Az ötlet lényege az, hogy a cartridge csak addig van bekapcsolva, amíg segít betölteni a programot. Ha ezt elvégezte, saját magát elfelejti. Ezt az *1. ábrán* látható kapcsolási rajz szerint úgy oldották meg, hogy a ROM jelenlét jelzését a gép felé C_1 feszültségszintje biztosítja. Ez nyugalmi helyzetben +5 V-on van.

C_1 kisütését a program betöltése alatt a $\overline{ROML}$ periodikusan végzi, hogy ne legyen ideje feltöltődni. Befejezve a program betörétés, a $\overline{ROML}$ pulzálása megszűnik, C_1 feltöltődik +5 V-ra, a cartridge önmagát kikapcsolja. A Fastload programja autostartos, ezért a gép bekapcsolása után mindig bejelentkezik, és a kurzor alatt megelenik a Fastload felirat. Az autostartos betöltésnél I/O_1 pulzálja a C_1 feszültségét.

A Fastload kezelése

A cartridge programja három fő részre tagolható. Ezek: a lemez gyors beolvasását segítő rész, egyéb lemezműveletet menüvel támogató rész és egy monitor rész. Ezek használata nem nehéz, a beolvasást segítő rész kifejezetten egyszerű, de a cartridge adta lehetőséget csak akkor tudjuk kihasználni, ha rendelkezésünkre áll egy használati utasítás is, ezért röviden most ezt ismertetem.

A lemez beolvasásához rendelkezésre álló parancsok:

$ vagy >$: a tartalomjegyzék betöltése. A memóriában levő program érintetlen marad. A listázás CTRL-lel lassítható, RUN/STOP-pal megállítható.

C = RUN/STOP: az első file betöltése, elindítása RUN-nal — mint a LOAD":*",8,1 (gépi kódú programok esetén ne használjuk)

/NÉV: BASIC program betöltése — mint a LOAD"Név",8

%NÉV: Gépi kódú program betöltése — mint a LOAD"Név",8,1

A név idézőjel nélkül használható, és megengedett a tartalomjegyzékből való hívás. A név elé írjuk a / vagy % karaktereket, és a felesleges számokat töröljük. Ezután RETURN és kész.

Menüvel jelentkező parancsok:

£: a főnemű hívása
A lemez tartalomjegyzék
B visszatérés BASIC-be
C a másolómenü hívása
D a Fastload kikapcsolása. Visszatérés a RESET gomb működtetésével.
E a lemez editálása, a megjelenő kép: EDIT DISKETTE TRACK nn SECTOR nn.
A track és szektor számát hexában vagy „#" jellel a szám előtt decimálisan adhatjuk meg. Műveletkiválasztás: Read (olvas), Write (ír), Quit (kilép)

C: *Copy menü hívása*
A tartalomjegyzék
B visszatérés a főmenübe
C teljes lemez másolása formatált lemezre
E egyes file-ok másolása. Használható a „?"; "*" jel
F formatálás

F: *File menü*
A tartalomjegyzék
B visszatérés a főmenűbe
C file Copy (lásd copy menü)
D file törlés
E file írásvédelem (a név mögött egy „<" jel jelenik meg)
F file írásvédelem oldása
G file átnevezése

Monitor:

Hívása:!; kilépés: %

A Fastload monitorok sok utasítása eltér az általánosan használt monitorékétól, de a tapsztalat szerint ezek az eltérések csak előnyére válnak.

A parancskarakterek a számok (címek, argumentumok) előtt, között és mögött is lehetnek. A számok között vessző, space és egyéb írásjel is állhat. A hexa alakban való megoldáson kívül is lehet a „#" jellel decimális számot írni és a „/" jel után ASCII kóddal hivatkoznik.

Használhatunk műveleti jeleket:
& logikai ÉS (AND)
! logikai VAGY (OR)
? logikai KIZÁRÓ VAGY (EXOR)
+,— matematikai műveletek

Parancsok:

cím: G: a címen kezdődő szubrutin végrehajtása.

cím 1 cím 2 H byte 1, byte 2... byte n: a cím 1 és 2 közötti területen keres egy byte 1,2... byte n karakter sorozatot vagy kombinációt. Összesen tízet.
Pl. 0000 2222 H A9A9 7090
byte kombináció
A 0000 és 2222 közötti területen A9 és 70 ... 90 értékek kombinációját keresi.

cím J: a címen kezdődő programot végrehajtja.

A PLOFI FASTLOAD KAPCSOLÁSI RAJZA

arg 1 arg 2 cím 1 cím 2 I: a cím 1 és cím 2 között disszasemblálja a programot, és arg 1 arg 2 között ki is írja.

cím 1 cím 2 L: cím 1 cím 2 között disszasemblálja a programot, és kiírja a képernyőre.

cím 1 cím 2 cím 3 M: a cím 2 és cím 3 közötti területet a cím 3-tól kezdődően átmásolja. Ha a cím 1 alacsonyabb, mint cím 2, akkor a tartományon belüli másolás is lehetséges.

N: NOP nincs művelet.

Q 0000 1111 2222 3333 4444 Q
Program relokálás. A 3333 és 4444 címek közé eső program 1111 és 2222 közé eső program 1111 és 2222 közé eső abszolút címeit relokálja. 0000-t kivon belőlük.

cím arg R „NEV": a NÉV file-t betölti az arg eszközről a címtől kezdve.

cím S: a címtől kezdve folyamatosan végrehajtja a programot, és kiírja a regiszterek tartalmát.

cím T: a címtől kezdve folyamatosan végrehajtja a programot, és kijelzi a regiszterek tartalmát.

cím 1 cím 2 3 V: a cím 2 cím 3 közötti területet összehasonlítja a cím 1-től kezdődő területtel. Az eltérést azonnal jelzi.

cím 1 cím 2 arg W „NEV": a cím 1 cím 2 terület a NEv file-ba menti az argumentumban megadott eszközre.

arglarg2ciml cím 2 X / Y / @: cím 1 és cím 2 között disszasemblál és kiírja az arg1 és arg2 közötti indirekt címeket. (X csak az X-nél, Y csak Y-nál címzetteket, @ mindkettőt.)

cím 1 cím 2 cím 3 cím 4 Z: a cím 3 és cím 4 közötti terület disszasemblálja, és kiírja az összes abszolút vagy nulláslap referenciát, amely a cím és cím 2 közé esik, beleértve az elágazások referenciáit is.

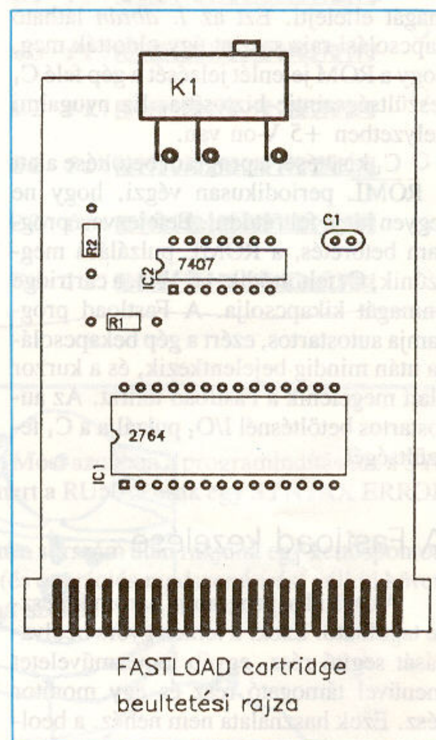
cím 1 cím 2 *: cím 1 cím 2 közötti területet a képernyőn listázza hexadecimális alakban és ASCII kódban.

AA XX PP SP: kijelzi a regisztereket. Módosítás is lehetséges, de pl. az XX módosításához az AA-t is meg kell adni.

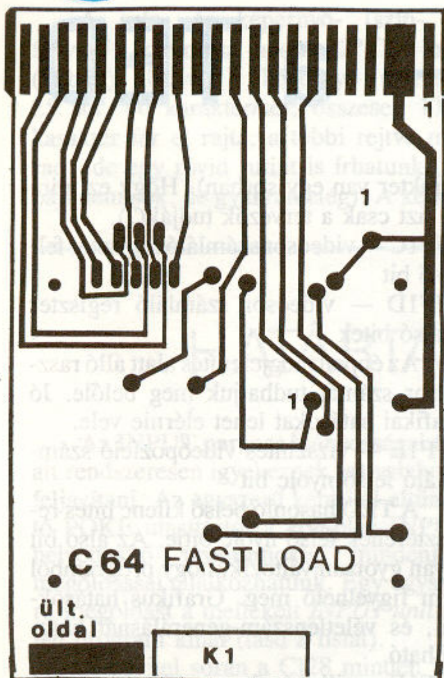
A Fastload cartridge szerelése, élesztése

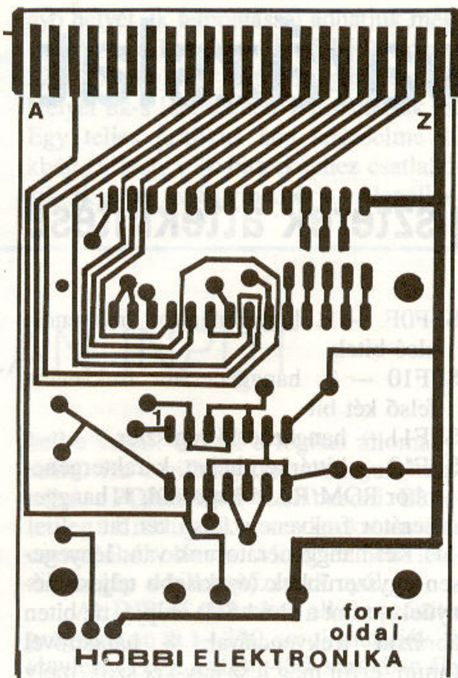
A nyomtatott áramkört *(2. ábra)* a határoló vonalak mentén reszeljük méretre, közben többször illesszük a bővítő port csatlakozójához, hogy pontos illesztést kapjunk a két oldal ütköztetésével. A nyák furatgalvanizált, 3 helyzetfurattal illeszkedik a dobozhoz, hogy mindig az alkatrész oldal nézzen a feliratozott fedélről le kell vágni az egyik helyezőcsapot.

Ez az egységcsomag dobozánál megtörtént, csak ellenőrizni kell.

FASTLOAD cartridge beültetési rajza

IC foglalatot ne használjunk, mert a doboz belső mérete ezt nem teszi lehetővé. A jól elkészített kártya biztosan működőképes. Ha véletlenül mégis ki kellene emelni az IC-t, az amatőr eszközökkel is elvégezhető, de ha ez gondot okoz, ebben is segít a szerző szolgáltatása.

A gondosan elkészített cartridge élesztésével nincs gond, statikus mérést nem kell végezni rajta Rá kell dugni a *kikapcsolt* gépre. Ha a kurzor alatt megjelenik a FASTLOAD felirat, a használati utasítás szerint ellenőrizzük a működést.

(A cikkünkhöz kapcsolódó hirdetés borítónk második oldalán, vásárlási utalvány a 34. oldalon.)

C-64 bővítések

```
0 REM AUTO VERIFY 64
1 :
10 FOR J=832 TO 935:READ Q:POKE J,Q:NEXT
20 SYS 832:PRINT:PRINT"AUTO VERIFY BEKAPCSOLVA":NEW
30 DATA 120,173,50,3,141,107,3,173,51,3,141,108,3,169,99,141
40 DATA 50,3,169,3,141,51,3,88,96,6,69,82,82,79,82,255
50 DATA 79,75,255,234,169,111,72,169,3,72,32,111,223,104,104,234
60 DATA 169,1,162,255,160,255,32,213,255,32,183,255,201,64,240,8
70 DATA 169,0,141,89,3,76,141,3,169,6,141,89,3,234,24,169
80 DATA 13,32,210,255,174,89,3,189,90,3,201,255,240,7,232,32
90 DATA 210,255,76,151,3,234,96,0

READY.
```

Auto verify C-64

Akinek már veszett el programja lemezhiba vagy más ok miatt bizonyára szívesen fogadja ezt a kis gépi kódú rutint.

Az Auto verify automatikusan ellenőriz (VERIFY parancs) minden olyan BASIC programot, melyet lemezre mentünk.

Gépeljük be, mentsük el lemezre, azután futtassuk (RUN). Ezután az Auto verify-t minden használat előtt SYS 832-vel aktiválhatjuk. A RUN-STOP/RESTORE megnyomásával kikapcsolható. Az Auto verify az összes gyorstöltővel és a cartridge-okkal kompatibilis.

RAM CLEAR

A RAM CLEAR egy olyan kis utility, melynek kezdő és haladó C64 tulajdonos egyaránt jó hasznát veheti. Futtatásával a lemezen létrehozunk egy RAM CLEAR 64 nevű programot. Ezt LOAD"RAM CLEAR 64",8,1-el betölthetjük és SYS 828-cal indíthatjuk. Hatására egy másodperc alatt mindent törlünk a memóriából a 2048 és 53247 címek között. Ha gépünkbe BASIC programot és különböző segédprogramokat töltöttünk, a RAM CLEAR segítségével a gép kikapcsolása nélkül törölhetjük azokat.

```
0 REM RAM CLEAR
1 :
10 OPEN 8,8,8,"0:RAM CLEAR 64,P,W"
20 FOR T=1 TO 54:READ B:PRINT#8,CHR$(B);:NEXT
30 CLOSE 8:END
40 DATA 60,3,165,1,72,41,254,133,1,169,0,133,251,133,55,168,162,8,134
50 DATA 252,134,44,145,251,200,208,251,230,252,166,252,224,208,208,243
60 DATA 104,133,1,169,1,133,43,169,160,133,56,169,0,32,66,166,76,116
70 DATA 164

READY.
```

Képernyővarázslat – a TED

Második rész – a regiszterek áttekintése

Remélem, még mindig akadnak olyan olvasók, akiket nem riasztott el az első rész. Sajnálatos tapasztalat ugyanis, hogy sok programozó a hardware-hez nem ért, és ezért azt nem szereti (én sem értek hozzá igazán, de szeretem).

Térjünk hát rá arra, amit egy programozó elvár egy ilyen cikksorozattól, vagyis a dolog szoftver oldalára, de előre figyelmeztetek mindenkit, hogy még a hardverről is lesz szó...

A TED számos regiszterrel rendelkezik, ezért úgy gondolom, hasznos lesz átfutni rajtuk először.

A regiszterek báziscíme $FF00 (dec. 65280)

$FF00 — első időzítő alacsony bájt
$FF01 — első időzítő magas bájt
$FF02 — második időzítő alacsony bájt
$FF03 — második időzítő magas bájt
$FF04 — harmadik időzítő alacsony bájt
$FF05 — harmadik időzítő magas bájt

Kvarcvezérelt időzítőkről van szó, pontos időzítés érhető el velük viszonylag széles tartományban (elméletileg 1,13 mikroszekundumtól 74,14 milliszekundumig).

$FF06 — videóvezérlő regiszter
$FF07 — videóvezérlő regiszter

Talán ez a két leggyakrabban használt regiszter.

$FF08 — billentyűzet állapot (latch)

A billentyűzet és a joystick-ok figyelésében játszik szerepet.

$FF09 — megszakítás érzékelő regiszter
$FF0A — megszakítás engedélyező regiszter

A különböző megszakításokat engedélyzhetjük és érzékelhetjük velük.

$FF0B — regisztermegszakítás sora alsó nyolc bit, felső bit $FF0A-ban

A képernyő bizonyos sorában megszakítást válthatunk ki, ennek helyét határozza meg.

$FF0C — hardware kurzorpozíció felső két bit
$FF0D — hardware kurzorozíció alsó bitek

A PLUS/4-ben a kurzort — a C-64-gyel ellentétben — a gép hardware-ből állítja elő — a C-64-ben ez a megszakítórutin dolga.

$FF0E — 1. hanggenerátor frekvencia alsó bitek
$FF0F — 2. hanggenerátor frekvencia alsó bitek
$FF10 — 2. hanggenerátor frekvencia felső két bit
$FF11 — hangvezérlő regiszter
$FF12 — bittérkép helye, karaktergenerátor ROM/RAM kapcsoló, 1. hanggenerátor frekvencia felső két bit

Két hanggenerátorunk van, lényegesen egyszerűbbek (és kisebb teljesítményűek), mint a C-64 SID chipje, tíz biten ábrázolt frekvenciával, 8 hangerővel (hmm, erről még lesz egy-két szó), mely közös. Négyszögjelet szolgáltatnak, de a kettes fehérzajt is tud, és hála az égnek analóg üzemmód is létezik (erről még sok szó lesz).

$FF13 — karaktergenerátor kezdőcíme, SINGLE CLOCK beállítása (ismerős, nemde?), ROM/RAM lapozás kiolvasható belőle (később...).

Mint láthattuk, a karaktergenerátor és bitmap helyének meghatározása bonyolultnak látszik. Szerencsére azonban a hasznos bitek úgy helyezkednek el az esetek nagy részében, hogy a felső bájtot egyszerűen beírva minden bit a helyére kerül.

$FF14 — szín- és képernyőmemória (karakteres üzemmód) vagy szín- és fényerőmemória (bittérképes üzemmód) helye

Szintén bárhova könnyen áthelyezhető.

$FF15 — háttérszínregiszter
$FF16 — első segédszínregiszter
$FF17 — második segédszínregiszter
$FF18 — harmadik segédszínregiszter
$FF19 — keretszínregiszter

Mindegyiket 121 szín (15 szín 8—8 árnyalata, plusz a fekete, melynek minden árnyalata egyformán fekete) közül választhatjuk teljesen szabadon. Az azonos fényerejű (árnyalatú) színek feketefehér televízión, monitoron, valamint JUNOSZTY-on egyforma szürkék, erre vigyázni kell, ha azt szeretnénk, hogy programunkat mindenki „élvezhesse".

$FF1A — karakterpozíció megjelenítés felső két bit
$FF1B — karakterpozíció megjelenítés alsó bitek

A két regiszter által mutatott érték karaktersoronként 40-nel nő (tudniillik 40 karakter van egy sorban). Hogy ez mire jó, azt csak a tervezők tudják(?).

$FF1C — videósor számláló regiszter felső bit
$FF1D — videósor számláló regiszter alsó bitek

Az éppen megjelenítés alatt álló rasztersor számát tudhatjuk meg belőle. Jó grafikai hatásokat lehet elérnie vele.

$FF1E — vízszintes videópozíció számláló felső nyolc bit

A TED hasonló belső kilenc bites regiszterének felső nyolc bitje. Az alsó bit olyan gyorsan változik, hogy programból nem figyelhető meg. Grafikus hatásoknál, és véletlenszám-generálásnál használható.

$FF1F — villogás (kurzor, illetve villogó szövegek) számláló, karaktersoron belüli rasztersorszámláló

Szerepe a magyarázatból kiderül. No comment.

Végezetül a TED még két úgynevezett „fantomregiszterrel" is rendelkezik:

$FF3E — ROM kiválasztás
$FF3F — RAM kiválasztás

Az $FF3E címre bármit és bárhogyan írva a ROM lapozódik felülre. Ilyenkor $8000—$FCFF-ig, és $FF40—$FFFF-ig minden olvasás ROM-ra vonatkozik (írni mindig csak a RAM-on lehet — no, vajon miért?). $FF3F-re írva a RAM „kikapcsolódik felülre", ilyenkor azt olvassuk $8000—$FCFF és $FF40—$FFFF között. ($FD00—$FF3F között ugyanis úgynevezett I/O (Input/Output: bevitel/kivitel) terület van, a gép ezen keresztül érintkezik a külvilággal). Ezen fantomregiszterekbe bármit írhatunk (leggyakrabban STA utasítást használnak), de bármely, írással járó művelet (például ROL, INC stb. megfelel). Olvasni lehet őket, de ez nem vált ki lapozást, az eredmény pedig „zöldség", semmi köze ahhoz, amit beírtunk.

A karaktergenerátor hossza 2k, de ebből 1k is elég a megjelenítéshez (128 karakter + inverzek), ez az alapállapot. Ezért a karaktergenerátor helyét kilobájtos felbontással tudjuk megadni (tehát nem rakhatjuk $23F5-re, csak $2400-ra, vagy bármely más egész kbájt kezdetére) ebben az üzemmódban. Ha azonban a megjelenítést 256 karakteres módban kapcsoljuk (nincsenek inverzek), a TED a címet csak 2k-s pontossággal érzékeli, vagyis a karaktergenerátort $2000-re vagy $2400-ra kapcsolva ugyanazt a képet kapjuk.

A szín- és képernyő- (szín- és fényerő-) memória hossza 2*1024 bájt (2kbájt). Mivel a képernyő méretei: 25 sor, 40 karakter/sor, összesen 1000 karakter fér el rajta, a többi rejtve marad, ide egy rövid rutint is írhatunk (24 bájt nem sok, de gyakran elég). A képernyő helyét 2k felbontással adhatjuk meg.

A grafikus kép (bittérkép) hossza 320*200:8=8000 bájt, ami igen jelentős. Helyét 8k-s lépésekben választhatjuk ki. Egy teljes grafikus kép terjedelme 10 kbájt, hiszen a 8k bittérképhez csatlakozik 2k szín- és fénymemória. Alapállásban a BASIC $2000—$3F3F-re rakja a bittérképet (újabb 192 rejtett bájt!), a szín- és fénymemória pedig a $1800—$1FF7 területeket foglalja el.

A következő számban elkezdünk programozni: a megszakításokról lesz szó.

C128-as tippek, trükkök

HATÁRTALAN INPUT

Az INPUT parancs hiányosságai miatt rendszeresen igyekeznek azt valahogy feljavítani. Az egyszerű kérdőjel-eltüntető POKE utasítástól a komplex INPUT helyettesítő programokig mindenféle megoldással találkozhatunk. Egy egyszerű megoldást a mellékelt *INPUT unlimited* program kínál (lásd a listát).

A bevitel során a C128 minden jele használható, amelyeket egy sztringváltozóba rakunk el. Még egy INPUT# parancs szimulációjára is sor kerül. Így lemezről vagy kazettáról is átvehetünk adatokat. A 184-es cella dönti el, hogy az adatokat a billentyűről vagy egy állományból kell-e venni. Ott áll a logikai állományszám. Ha a billentyűzetet akarjuk használni, a POKE 184,0-t kell beadni. Elméletileg a C128 ilyenkor az adatokat a nullás csatornából olvassa. Mivel ez nem létezik, a gép a billentyűzethez nyúl.

Az INPUT unlimited alkalmazását a programban az 1—390. sorok mutatják. A tényleges rutin a 400—480. sorokban áll. Ebben a példában tetszőleges szöveget írhatunk lemezre. Üres sorban megnyomott ⟨RETURN⟩ zárja a bevitelt és az állományt is. A második részben megnyitjuk az állományt, és az adatokat szintén a mi programunkkal olvassuk be.

Az INPUT unlimited használható a C128 *INPUT* parancsa helyett

```
  1 REM
100 T$=""
110 PRINT "AZ ALLOMANY NEVE:";:GOSUB 400
120 PRINT:DN$=T$:IF L=0 OR L>16 THEN END
130 :
200 OPEN 8,8,8,"@:"+DN$+",S,W"
210 PRINT "KEREM A SZOVEGET BEADNI:":PRINT
220 POKE 184,0:GOSUB 400:PRINT
230 IF T$<>" " THEN PRINT#8,T$:GOTO 220
240 CLOSE 8
250 :
300 PRINT "AZ UJRABEOLVASAS:":PRINT
310 OPEN 8,8,8,DN$
320 T$="":DIM A$(100)
330 FOR I=1 TO 100
340 GOSUB 400:A$(I)=T$:PRINT T$
350 IF ST=64 THEN N=I:I=100
360 NEXT
370 CLOSE 8
380 :
390 END
400 REM ** AZ INPUT UNLIMITED RUTIN **
410 REM
420 BANK 15:L=PEEK(186)
430 IF L=1 OR L>4 THEN SYS 65478,,PEEK(184)
440 SYS 20371:SYS 65484:PRINT "";
450 T$="":BANK1:L=POINTER(T$)
460 POKE L,181:POKE L+1,0:POKE L+2,2
470 L=INSTR(T$,CHR$(0))-1
480 T$=LEFT$(T$,1):BANK15:RETURN
```

Térjünk azonban rá a program működésére:

A 420-as sorban beolvassuk az aktuális készülékszámot, amelyet az L változóba írunk. Ha ez a szám a floppynak vagy a magnónak felel meg, a C128 a CHKIN rutint használja a bevitel előkészítésére (430-as sor). A bevitel a 440-es sorban történik. A BASIN rutin olvassa be a karaktereket a definiált készülékről, amíg a 13-as kód (return) elő nem kerül. Maximum 160 karakter olvasható be így. Ha a beviteli készülék a billentyűzet, a karakterek a képernyőn is megjelennek. Az információ a BASIC beviteli pufferbe kerül a $200-tól (768-as cella). Végjelzésként a nullakód szolgál.

A POINTER paranccsal a változók hosszát 161-re (160 plusz a nullakód), a változó tartalmára irányuló mutatót pedig a BASIC beviteli pufferre állítjuk. Az INSTR paranccsal határozzuk meg a szöveg hosszát. A LEFT$ alkalmazásával pedig a változó a megfelelő hosszúsági értéket kapja.

RESETVÉDELEM ELHÁRÍTÁS

Vannak olyan programok, amelyek reset védelemként a $8004-es (32772) címtől modult szimulálnak:
>08004 C3 C2 CD 38 30 00 00 00:CBM80

A C64-es ilyen esetben resetnél arra a rutinra ugrik, amely címét a $8000/8001-es tárolók határozzák meg. Rendszerint így indítják el a játékokat vagy az alkalmazói programokat. Ha egy ilyen programot ki akarunk lőni a tárolóból, csak a kikapcsolás segít. Vagy mégsem? A BANK 0:POKE 32772,0 a C128-as módban tönkreteszi a moduljelzést, így azt a C64-es nem ismeri föl. A GO 64-gyel tehát a C64-es módba léphetünk.

Még többet ésszel!

VI. rész

Őszintén remélem, hogy kevesen voltak, akik hiába próbáltak működő megoldást készíteni a legutóbbi feladványhoz. Az előző részben bemutatott fogás ismeretében ugyanis nem lehet a feladatot igazán nehéznek nevezni. Két megoldást ígértem, ezek az 1. példában láthatók. Kivételesen kihagytam a szokásos szóközöket azért, hogy a parancs beleférjen a két képernyősorba.

Rögtön látszik, hogy ugyanazt a relációs műveletet használtam fel két eltérő módon. Az első változatban vagy X-et, vagy I-t teszek az X változóba. Ez egyszerű, és érthető ötlet. A másik változat egy kicsit érdekesebb: megfelelő I esetén az X-et annyival növelem meg, hogy értéke I-vel legyen egyenlő. Első pillantásra talán úgy tűnik, kihasználtam, hogy ilyenkor I nagyobb X-nél. Ez nem igaz, a módszer csökkenő ciklusra is jól működik.

Nehogy azt higgye bárki is, hogy ez a reláció egy sosem látott új dolog! Minden nap rendszeresen használjuk, csak egy szokványosabb környezetben, az IF utasításban. Az IF leírása általában valami ilyesmi: IF ⟨feltétel⟩ THEN ⟨utasítások⟩ vagy GOTO ⟨sorszám⟩. Ez a titokzatos ⟨feltétel⟩, mint az a további magyarázatokban következni szokott, kifejezések összehasonlításaiból áll. Egy ilyen leírás azonban szakszerűtlen és hiányos.

,,Szubrutinként'' vizsgáljuk meg, hogy a BASIC milyen ún. adattípusokat különböztet meg! Egyik a numerikus, más néven aritmetikai típus, amely lehet konstans (állandó), függvény vagy változó, ez utóbbiban skalár vagy tömb, illetve egész vagy valós. Másik csoport a karakteres (string) konstans, függvény, és skalár vagy tömbváltozó. A karakteres típus jele a dollár ($), az egésszé a százalék (%), a tömbé pedig a zárójelben levő argumentum. Kifejezés a fenti típusok akármelyike, vagy ezek és operátorok (műveleti jelek) logikus láncolata lehet. Ha tehát leírunk egy programba valamit, ami nem utasítás vagy operátor, akkor az interpreter azt kifejezésként fogja értelmezni, ha lehet. Nem vagyok igazán szabatos, de remélem, követhető. A 2. példán néhány kifejezést mutatok. És most ,,Return''.

Mivel a BASIC logikus nyelv, ezért az IF után csak szabályos adattípus engedhető meg; ,,feltétel'' pedig nincs a legális típusok között. Ezért azok fogalmaznak pontosan, akik az IF-t így írják le: IF ⟨numerikus kifejezés⟩ THEN stb.

Bármily hihetetlen, mégis ez a helyes definíció. De hát már a múlt részben is kiderült, hogy a reláció egy számot eredményező, azaz numerikus művelet, nem igaz? Ilyen meggondolás alapján helyes lehet a 3. példa is, hiszen az ST egy numerikus változó, egyben kifejezés is. Tudom, hogy ez némelyeknek szokatlan; olvastam már olyat is, hogy egy programban az ilyen sor talán szándékosan elrejtett hiba lehet (92/7. 10. o.)

Szerencsére könnyen megjegyezhető, hogy a BASIC hogyan értelmezi az ilyen feltételt: ha nulla, akkor hamis, egyébként igaz. Tehát a 3. példában, amely, mondjuk, egy file olvasásának része, a CLOSE akkor hajtódik végre, ha az ST értéke nem egyenlő nullával. Mivel ez file végét vagy valamilyen átviteli hibát jelez, ezért a példa, persze némileg kibővítve, éppen jó lehet nekünk. De ha ez a megfogalmazás ugyanazt jelenti, mint az 'ST⟨⟩0', akkor miért nem írjuk az utóbbit? Hát ezért, mert amaz rövidebb, és az interpreter is hamarabb megérti.

Ilyen megvilágításban akkor mit jelenthet a 4. példán látható feltétel? Mivel jól tudjuk, hogy a példa helyes és megfelelő körülmények között értelmes is, ezért természetesen ennek a feltételnek is számszerű értéket kell jelenteni. A relációról ezt már elmondtam, de már akkor utaltam bizonyos ,,többi'' logikai műveletekre. Ezek az AND, az OR és a NOT (az 'és', 'vagy' és 'nem'), melyek kettes számrendszerbeli (bináris) számok bitjeivel végezhetők. A továbbhaladás érdekében hadd feltételezzem, hogy aki nincs tisztában a számrendszerekkel, az máshonnan begyűjti a szükséges tudnivalókat. Emlékeztetőül: #156= =%10011100=$9C, használva a Commodore környezetben szokásos jelölést a tízes, kettes és tizenhatos számrendszerekre. $156=1\cdot2^7+0\cdot2^6+\ldots+0\cdot2^0$.

Legjobb lesz, ha most rögtön kitérek a BASIC számábrázolási rendszerére, mert nagy szükségünk lesz ennek ismertetésére. A számítógép minden adatot byte-okra osztott tárolóban, kettes számrendszerbeli alakban őriz. Az egész számok tárolására mindig két byte-ot használ, ezek baloldali, legnagyobb helyiértékű bitje a 15., a jobboldali 0. számú. A 0 és 32767 közötti számok ábrázolása egyszerű, az egyenes bináris alakkal megegyező, vezető nullákkal kipótolva. A negatív, —32768 és —1 közötti egészeket a gép más rendben, az ún. kettes komplemens alakban ábrázolja. Ennek előállítása a következő: vegyük a szám abszolút értékének bináris alakját, két byte hosszúságig minden bitjét váltsuk ellenkezőjére, majd adjunk hozzá egyet. (A megadott tartományon kívüli számok bináris képe már nem fér el két byteon.) Így lesz érthető az előző részben említett furcsaság, hogy a %1111111111111111 jelentése —1. A kíváncsiak ki is próbálhatják tudományukat az 5. példa ellenőrzésével.

Kérlek, kedves Olvasó, légy kicsit türelemmel, remélhetőleg meg tudlak győzni, hogy ez a bűvészkedés egyáltalán nem felesleges. Ha ugyanis már binárisra tudjuk váltani az egész számokat, akkor megbeszélhetjük a logikai műveletek szabályait is.

Az AND művelet elve a következő: X and Y eredménye pontosan akkor 1, ha X és Y értéke is 1, egyébként 0. Figyelem, ezek csak bitek! A BASIC két egész(re kerekített) szám között úgy végzi ezt el, hogy a számok bitjei között külön-külön hajtja végre, és eredményként az így kapott bitsorozat által jelentett számot kapjuk. Szerintem érdemes ezt azonnal ki is próbálni (6. pl.).

Az OR szabálya: X or Y eredménye pontosan akkor 0, ha X és Y is 0, egyébként 1. A művelet elvégzésének módja megegyezik az előbb leírtakkal (7. pl.). Mellesleg olyan logikai műveletet, amely két bitből egy harmadikat képez, összesen tizenhat létezik, ennek bizonyításától az idegesebbek kedvéért eltekintek. Mivel a többi 14 műveletnek a BASIC-ben általában nincs kódszava, ezért most nem is foglalkozunk velük.

Hátra van még a NOT művelet. Ez kissé kilóg a sorból, mert nem két szám között, hanem egyetlen számon lehet elvégezni; ez a negatív előjel a logikai műveletek csoportjában. A negatív számok ábrázolása kapcsán már találkoztunk vele, mivel a bitek ellenkező értékre váltása más néven maga a NOT (7. pl.).

Igen lényeges tudnivaló a műveletek prioritása, azaz rangsorolásuk a végrehajtás sorrendjének szempontjából. A BASIC a NOT-ot végzi el először, aztán az AND-et, végül az OR-t; azonos prioritás esetén balról jobbra haladva (8. pl.). Ezen a sorrenden zárójelek megfelelő közbeiktatásával tudunk módosítani.

Most már ismerjük a logikai műveleteket, de elég hülye ötletnek látszik, hogy ha egy feltételt akarunk összeállítani, akkor bitekkel kelljen vacakolni. Annál is inkább, mert a feltételekben azért a leggyakrabban relációk szerepelnek, amelyek csupán

kétféle eredményt adhatnak. Ilyenkor valóban felesleges a számolgatás, de az új ismeretek birtokában más szemmel nézhetjük az ilyen megszokott dolgokat is. És ez soha nem lehet ilyan hasznos, mint egy érthetetlen, titokzatos hiba (szakzsargonban ufó) vizsgálatakor. Nézzük csak a 9. példát! A korábban elmondottak (3. pl.) hatására az első változatot lerövidítettem, és döbbenten észleltem, hogy rosszul működik. Az ötletemben az a hiba, hogy a gép először elvégzi a feltétel kiértékelését, azaz egy AND műveletet két változó értéke között, és csak a végeredményről dönti el, hogy igaz-e (nem nulla) vagy sem. A=1 és B=2 esetben a két változat másként fut, most már remélhetőleg teljesen nyilvánvaló okból.

A logikai műveletek szükségesek az IF-hez, de igazi értéküket akkor tapasztalhatjuk, amikor biteket akarunk megvizsgálni vagy beállítani. Például egy grafikus bittérképen a C című byte 3. bitjét bekapcsolni, a 6. és 1. számút pedig kioltani akarjuk (10. pl.). Vagy egy PRINT-et akarunk akkor, ha a 2. portra dugott joysticken lenyomták a tűzgombot (11. pl.). Ilyen esetekben létrehozunk egy olyan bitsorozatot (más néven maszkot), amellyel kizárólag a kiválasztott biteket módosíthatjuk. Természetesen ilyenkor is csak a tízes számrendszerben fejezhetjük ki magunkat, ehhez kellett a számábrázolás témáját megtárgyalnunk. Azt mindenki képzeletére bízom, hányféle felhasználását tudjuk ennek a módszernek felsorolni a grafikát, zenét, perifériákat kezelő, adattömörítő vagy egyéb programokban.

Az első feladvány is erre a témakörre készült. Létezik a 14 megemlítetlen művelet között egy, amellyel egy szám megadott bitjei ellenkezőjükre kapcsolhatók, előző értékük ismerete nélkül is. Erre a műveletre a legtöbb BASIC-ben nem találunk kódszót, de ez is (mint mindegyik) megvalósítható a már megismert műveletekkel. Állítsuk át tehát az A% értékének 2., 4. és 5. bitjét egyetlen értékadó utasításban!

Második feladat: a 12. példa ciklusában hogyan lehet a 2. sort befejezni úgy, hogy a feltétel teljesülésekor a futás a 4. soron folytatódjon? Többféle megoldás lehetséges, ezek összehasonlításával fogunk legközelebb foglalkozni.

Hódi Gyula

```
   (1.)
X=0:N(X)=-1:FORI=1TO500:V=N(I)>N(X):X=-I*V-X*NOT(V):NEXTI:PRINTX,N(X)
X=0:N(X)=-1:FORI=1TO500:X=X-(I-X)*(N(I)>N(X)):NEXTI:PRINTX,N(X)

   (2.)
-1.4     A+1      B/A      A(2↑B%+1)*RND(C)      INT(FNA%(H(0)))
0     A<0      NOT(C%(D2,A+B)>=(A AND 128)<(B OR VAL(Q1$)))
"ABC"     MID$(STR$(INT(VAL(RIGHT$(X$(1,X*K),(H<B)+2)))),8,A-B)

   (3.)
100 IF ST THEN CLOSE 2

   (4.)
100 IF I>100 OR (ST AND 192) THEN CLOSE 2: GOTO 130

   (5.)
1179=%0000010010011011        -12879=%1100110110110001

   (6.)
173 =    %0000000010101101       8291 =   %0010000001100011
 69 =    %0000000001000101      -1147 =   %1111101110000101
--- AND ----------------        ----- AND ----------------
  5 =    %0000000000000101       8193 =   %0010000000000001

   (7.)
173 =    %0000000010101101
 69 =    %0000000001000101      -1147 =   %1111101110000101
----- OR ----------------       ----- NOT ----------------
237 =    %0000000011101101       1146 =   %0000010001111010

   (8.)
A AND NOT B OR NOT C AND D = ((A AND (NOT B)) OR ((NOT C) AND D))

   (9.)
45 IF A<>0 AND B<>0 THEN PRINT "EGYIK SEM NULLA."
45 IF A AND B THEN PRINT "EGYIK SEM NULLA.": REM ROSSZ!!!

   (10.)
POKE C,PEEK(C) AND 189 OR 8   : REM (189=%10111101   8=%00001000)

   (11.)
IF NOT(PEEK(56320)) AND 16 THEN PRINT "TUZ!"

   (12.)
1 FOR I=1 TO 1000: PRINT CHR$(145);TI$
2 GET V$: IF V$>"" THEN ...
3 NEXT I
4 ::
```

Számítógépes fogalmak

Lexikon

XI. rész

Nyomtató

A nyomtatók arra szolgálnak, hogy segítségükkel adatokat (grafikát, szövegeket, táblázatokat) papírra vagy fóliára vessünk. Mivel a nyomtatókkal szemben támasztott követelmények eltérőek, többféle technika fejlődött ki. Két fő osztályt különböztethetünk meg, mégpedig a mechanikus (mátrix-, margarétafejes-, láncos nyomtatók) és a nem mechanikus (thermo-, tintasugaras-, lézernyomtatók) készülékeket.

A házi számítógépes világban főleg a mátrixnyomtatókat részesítik előnyben, mivel ezeket a rugalmasság, az ár és a szolgáltatások tekintetében szinte nem lehet fölülmúlni. Így a jelkészlet megváltoztatása, grafika nyomtatása problémamentesen megy. Egy margarétafejes készülékkel például csak szövegeket lehet kinyomtatni. Ha más jelkészlettel akarunk dolgozni, ki kell cserélni a betűkereket.

Plotter

A plotter egy olyan rajzgép, amely a számítógép által generált jeleket papírra írja. Van mechanikus és elektronikus plotter. Utóbbi egy katódsugárral közvetlenül mikrofilmre rajzol, ez az alkalmazás azonban messze van a házi számítógépes felhasználástól.

A mechanikus plottereknél egy vagy több (a színes ábrázoláshoz) tollat mozgatunk a papír fölött, amely vagy tekercsre van csévélve, vagy sík alapon rögzített. Végtelenített papírral a dobplotterek rajzolnak. A toll itt csak az Y irányba (a függőleges tengely mentén) mozog, az X irányú mozgatást egy alkalmas mechanizmus végzi el a papírral. A laposágyas plottereknél a papír rögzítve van, a tollak pedig X/Y irányba is mozognak.

Interfész

Ha a periférikus készülékek (pl. a nyomtató) és a számítógép csatlakozásai nem egyeznek meg, akkor a két készüléket egy plusz elemmel kell illeszteni. Általában megvan a lehetőség arra, hogy a szükséges átkódolásokat az interfész elvégezze.

Az interfész a legkülönfélébb számítógépes és periféria jelek „kiegyenlítésére'' képes, így a két készülék kommunikálni tud egymással. Nyomtatóinterfésszel például egy másik nyomtatót is szimulálni lehet. Ez különösen a Commodore gépek esetében jelentős, mivel sok program csak a Commodore nyomtatókkal (például az MPS801-es) hajlandó együttműködni. Speciális interfészek például rendelkeznek a Commodore jelkészlettel, így azokat olyan nyomtatók is megjelenítik, amelyek különben erre nem lennének képesek.

Traktor

Attól függően, hogy a nyomtató milyen papírt használ, különféle továbbítási lehetőségek állnak a rendelkezésre. A végtelenített papírok esetében alkalmazott leggyakoribb eljárások a traktor, a dörzstovábbítás (frikció) és a tüskézett tengely.

A felhasználók között főleg a traktor terjedt el. Ennél az eljárásnál a leporellópapírnak lyukacsos széllel kell rendelkeznie, amelyet azután két, vezetőtüskékkel ellátott forgó gyűrűre, vagy szalagszerű alkatrészre kell helyezni. Ezek egy sín bal és jobb oldalán találhatók, és azokat a kívánt szélességnek megfelelően be lehet állítani. A leporellópapír legbiztonságosabb továbbítási módja ez, mivel a továbbító tüskékkel erős papírfogást lehet elérni. A frikciós eljárásokkal szemben a papír a nyomtatás során soha nem ferdülhet el.

Centronics illesztés

Ezt a Centronics cég által kifejlesztett illesztést igen sok neves nyomtatógyártó átvette, ezért azt nem hivatalos normának lehet tekinteni. Egyik jellemzője a relatív csekély hardveres ráfordítás. Két Centronics illesztéssel rendelkező készülék összekapcsolásához elegendő egy 36 eres kábel és két megfelelő kiosztású csatlakozó.

A C64 és a C128 nem rendelkezik beépített Centonics illesztéssel. Viszont műszakilag nem jelent problémát a user porton egy hasonló illesztést a megfelelő szoftverrel létrehozni. Ennél a megoldásnál egy összekötő (vagy más néven fordító) kábelen kívül (user port-Centronics) semmilyen más hardverre nincs szükség. Igen sok profi szövegföldolgozó és grafikus program eleve rendelkezik beépített szoftverrel erre a célra.

Nyomtatópuffer, spooler

Hogy a nyomtató hosszabb szövegek, komolyabb grafikák kivitelekor ne legyen sokáig blokkolva, sok készülékbe építettek puffertárolót (angolul buffer), azaz köztes tárolót. Ez a puffer az információkat (vagy azok egy részét) fölfogja, ezáltal a számítógép ismét használható lesz további feladatok ellátására. Ha a puffer túl kicsi, vagy nincs is, akkor lehetőség van spooler fölszerelésére. Egy hardveres spoolert a számítógép és a nyomtató közé kell csatlakoztatni, az ugyanúgy átveszi az adatokat, mintha az a nyomtatóba (vagy annak pufferébe) került volna. Szoftveres spoolernek azt a programot nevezzük, amelyik a számítógépben lefoglal egy szabad tárolóterületet, az adatokat ott köztes tárolással tárolja és azokat függetlenül a programtól a nyomtatóra küldi.

Szövegföldolgozás

A szövegföldolgozás (angolul Word-Processing) az írásbeli munkák számítógéppel való automatizálását jelenti. Ehhez a gépen kívül megfelelő programra, a szövegföldolgozó programra is szükség van. A szövegföldolgozáshoz tartozik a szöveg bevitele, megváltozása, szerkesztése (editálás) de azok más programokkal való összekapcsolása is. (Utóbbira példa lehet körlevelek készítése azonos szöveggel de más-más személyi adatokkal.)

Hardcopy

A számítógép — a szövegföldolgozó programtól függően — olyan lehetőségeket ad, amelyet a hagyományos írógépes földolgozásnál el sem tudunk képzelni. Megemlíthető itt a hibák korrigálása még a képernyőn, gyakran használatos frázisok, fejléc és lábjegyzet beszúrása a szövegbe gombnyomásra. A szöveges blokkok (szavak, mondatok, bekezdések) könnyű kezelhetősége (törlés, másolás, áthelyezés, kivágás), de a teljesen automatikus keresés és csere sem jelent problémát.

Hardcopynak nevezzük egy szöveges vagy grafikus tárolóban álló információnak papírra vagy fóliára nyomtatott másolatát.

Igen sok számítógép (s ezek között vannak házi számítógépek is) rendelkezik beépített hardcopy funkcióval, amellyel az aktuális képernyő tartalmát gombnyomásra nyomtatóra lehet vinni. A C64-es is rendelkezik ilyen bővített operációs rendszerekkel, de ezen kívül számos hardcopy modul is létezik.

Ha azonban az operációs rendszert nem akarjuk megváltoztatni, sem pedig modulokat dugdosni a bővítő portba, akkor szoftveres hardcopy rutinra van szükségünk. Egy ilyen programot be kell tölteni a számítógép egy szabad területére, s az gombnyomásra ,,kiolvassa" a megfelelő tárolót és az ott talált információkat kinyomtatja.

BOOT64/2

A program Commodore 128-on fut. A forráslistában a name symbolum után be kell írni a betöltendő program nevét. Ezt a programot a gép C-128-as módban tölti be és átmegy 64-es módba, ahol elindítja. A leghosszabb betölthető program 176 blokk.

A lefordított programra AUTO-BOOT-ot kell tennünk, hogy az rendszeindításkor bejöjjön. Ezt könnyedén megtehetjük: a TEST—DEMO lemezen rajta levő AUTO BOOT program segítségével. A programtípusra azt kell válaszolnunk, hogy ,,B".

Gyárfás Richard

```
Addr Code       Source

0000            ;sysdec("1800")
0000                   * = $1800
1800            ;
1800            port     = 1
1800            mhz      = $d030
1800            run64    = 2
1800            config   = $d505
1800            vic      = $d000
1800            prbyte   = $ffd2
1800            wrtext   = $able
1800            buf      = $33c
1800            setlfs   = $ffba
1800            setnam   = $ffbd
1800            load     = $ffd5
1800            open     = $ffc0
1800            close    = $ffc3
1800            setbnk   = $ff68
1800            add      = $22
1800            add1     = $24
1800            ;
1800            ;
1800            ;
1800 20 e7 18          jsr loadpr
1803 a9 e3             lda #$e3
1805 85 01             sta port
1807 a9 00             lda #0
1809 85 00             sta port-1
180b a2 00             ldx #0
180d bd 1f 18   loop1  lda rspace,x
1810 95 02             sta run64,x
1812 e8                inx
1813 c9 ff             cmp #$ff
1815 d0 f6             bne loop1
1817 a9 00             lda #0
1819 8d 30 d0          sta mhz
181c 4c 02 00          jmp run64
181f            ;
181f a9 7f      rspace lda #$7f
1821 8d 05 d5          sta config
1824 4c 27 18          jmp go64
1827            ;
1827 a2 ff      go64   ldx #$ff
1829 78                sei
182a 9a                txs
182b d8                cld
182c 8e 10 d0          stx vic+16
182f 20 a3 fd          jsr $fda3        ; Megszakitas inicializalo
1832 20 50 fd          jsr $fd50        ; Munkaterulet inicializalasa
1835 20 15 fd          jsr $fd15        ; Hardvare IO vektorok bealitasa
1838 20 5b ff          jsr $ff5b        ; Video-reset
183b 58                cli
183c 20 53 e4          jsr $e453        ; Basic vektorok beallitasa
183f 20 bf e3          jsr $e3bf        ; Basic RAM inicializalasa
1842 20 22 e4          jsr $e422        ; Start C64
1845            ;
1845 a9 00             lda #0
1847 8d 20 d0          sta vic+32
184a 8d 21 d0          sta vic+33
184d a9 93             lda #147
184f 20 d2 ff          jsr prbyte
1852 a9 0c             lda #12
1854 8d 86 02          sta 646
1857            ;
1857 a0 19             ldy #>sttext
1859 a9 13             lda #<sttext
185b 20 1e ab          jsr wrtext
185e a2 00             ldx #0
1860 bd 86 18   loop2  lda loadru,x
1863 9d 3c 03          sta buf,x
1866 e8                inx
1867 e0 a0             cpx #$a0
1869 d0 f5             bne loop2
186b a9 0f             lda #15
186d a2 08             ldx #8
186f a0 0f             ldy #15
1871 20 ba ff          jsr setlfs
1874 a9 05             lda #5
1876 a2 5d             ldx #<optxt
1878 a0 19             ldy #>optxt
187a 20 bd ff          jsr setnam
187d 20 c0 ff          jsr open
1880 20 c3 ff          jsr close
1883 4c 3c 03          jmp buf
1886            ;
1886            ;
1886            loadru
1886 a9 00             lda #0
1888 85 22             sta add
188a a9 20             lda #$20
188c 85 23             sta add+1
188e a9 01             lda #1
1890 85 24             sta add1
1892 a9 08             lda #8
```

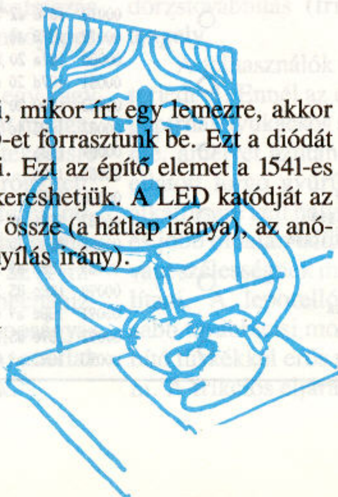
```
1894 85 25          sta add1+1
1896            ;
1896 a0 00          ldy #0
1898 78             sei
1899 a9 35          lda #53
189b 85 01          sta port
189d            ;
189d b1 22      loopc lda (add),y
189f 91 24          sta (add1),y
18a1 a5 22          lda add
18a3 a5 23          lda add+1
18a5 ee 20 d0       inc $d020
18a8 18             clc
18a9 a5 22          lda add
18ab 69 01          adc #1
18ad 85 22          sta add
18af a5 23          lda add+1
18b1 69 00          adc #0
18b3 85 23          sta add+1
18b5 18             clc
18b6 a5 24          lda add1
18b8 69 01          adc #1
18ba 85 24          sta add1
18bc a5 25          lda add1+1
18be 69 00          adc #0
18c0 85 25          sta add1+1
18c2 a5 22      co2 lda add
18c4 c9 ff          cmp #$ff
18c6 d0 d5          bne loopc
18c8 a5 23          lda add+1
18ca c9 cf          cmp #$cf
18cc d0 cf          bne loopc
18ce a5 24          lda add1
18d0 85 2d          sta $2d
18d2 a5 25          lda add1+1
18d4 85 2e          sta $2e
18d6 a9 37          lda #55
18d8 85 01          sta port
18da 58             cli
18db 20 33 a5       jsr 42291       ; Basic-kezdet program mutato
18de 20 8e a6       jsr $a68e       ; CLR
18e1 20 60 a6       jsr $a660       ; Interpeter ciklus
18e4 4c ae a7       jmp $a7ae
18e7            ;
18e7 a9 00      loadpr lda #0
18e9 20 68 ff       jsr setbnk
18ec a9 02          lda #2
18ee a2 08          ldx #8
18f0 a0 00          ldy #0
18f2 20 ba ff       jsr setlfs
18f5 a2 00          ldx #0
18f7 bd 62 19   loop3 lda name,x
18fa f0 05          beq quit1
18fc e8             inx
18fd e0 10          cpx #16
18ff d0 f6          bne loop3
1901 8a         quit1 txa
1902 a2 62          ldx #<name
1904 a0 19          ldy #>name
1906 20 bd ff       jsr setnam
1909 a9 00          lda #0
190b a2 00          ldx #0
190d a0 20          ldy #$20
190f 20 d5 ff       jsr load
1912 60             rts
1913            ;
1913            ;
     09 0e 13
1913            sttext.byte 9,14,19
     d4 48 45 20 c4 41 52 4b 20 d6 49 53 49 4f 4e 20 d3 4f 46 54 57
     41 52 45 20 c1 4e 20 c1 c7 cc cf d3 cf c6 d4 0d
1916                .byte 'The Dark Vision Software An AGLOSOFT',13
     20 20 20 20 20 20 20 20 20 20 20 20 d0 52 45 53 45 4e 54 0d
1935                .byte '            Present',13
     c2 4f 4f 54 49 4e 47 20 2e 2e 2e 0d 0d 00
194f                .byte 'Booting ...',13,13,0
195d            ;
     55 30 3e 4d 30
195d            optxt .byte 'u0>m0'
1962            ;
     a4 a4 00
1962            name  .byte '__',0     ; <-- Ide kerul a betoltendo program neve

end of assembly, error count = 00000

add     0022   add1    0024   buf     033c   close   ffc3
co2     18c2   config  d505   go64    1827   load    ffd5
loadpr  18e7   loadru  1886   loop1   180d   loop2   1860
loop3   18f7   loopc   189d   mhz     d030   name    1962
open    ffc0   optxt   195d   port    0001   prbyte  ffd2
quit1   1901   rspace  181f   run64   0002   setbnk  ff68
setlfs  ffba   setnam  ffbd   sttext  1913   vic     d000
wrtext  able
```

Íráselenőrző LED a floppyra

Ha szeretnénk azt tudni, ki, mikor írt egy lemezre, akkor a legjobb, ha egy írásjelző LED-et forrasztunk be. Ezt a diódát az R51-es ellenállásra kell kötni. Ezt az építő elemet a 1541-es floppy NYÁK bal oldalán elől kereshetjük. A LED katódját az ellenállás hátsó részével kössük össze (a hátlap iránya), az anódot pedig az elejével (a lemeznyílás irány).

Billentyűk átcserélése

Lehet, hogy sokan bosszankodnak azon, hogy a számítógép billentyűzete nem követi a megszokott írógép normát (Z/Y gombot). A dolgon azonban lehet segíteni. Előbb ki kell másolni az operációs rendszert a ROM-ból, a RAM-ba, s ott el lehet végezni a cserét. Utóbbihoz a szükséges utasítások:

```
POKE 60301,89:POKE 60314,90:POKE 60366,217
POKE 60379,218,POKE 60431,183:POKE 60444,173
```


1.2. GOTO 2.0

AMIGA

Az alábbiakban bemutatott, egyszerűen elkészíthető és aránylag olcsó (kb. 2000 Ft) hardware kiegészítés lehetővé teszi, hogy két különböző verziójú Kickstart ROM között kapcsolhassunk aszerint, hogy melyikre van éppen szükségünk.

Ezzel az eszközzel képesek leszünk, hogy a régi, már kissé elavult verziójú (1.2, 1.3.) ROM-unk mellett egy sokkal korszerűbb 2.0-as ROM-ból is bútolhassunk. Így nyerünk egy sereg új, 2.0-as Kickstart alakzatot, és ami még ennél is fontosabb: megőrizzük eddigi kompatibilitásunkat!

Persze e sok jónak ára van, mégpedig az, hogy nem leszünk teljes egészében 2.0 kompatibilisak, mivel csak a ROM lett kicserélve. Akit ez utóbbi probléma nem foglalkoztat és veszi a bátorságot egy kis barkácsoláshoz, úgy gondolom annak igazán sok élményben lesz része.

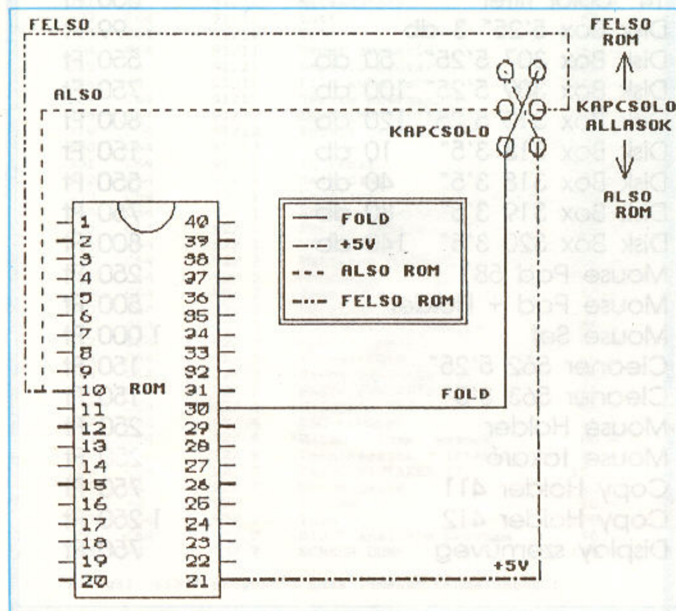
Akit érdekelnek a hardware vonatkozások is, azoknak röviden, így aktivizálódik az Amigák ROM-ja: Ezek a ROM-ok két láb segítségével aktivizálhatók. Az Amiga, ha be akar lépni a ROM-ba, akkor ezt az Output-Enable lábon keresztül teszi.

Egy általános Amigában a Chip-Select (10-es) láb 0 volton van (tehát föld), ha ekkor aktivizálódik az Output-Enable láb, akkor a ROM is aktivizálódik, de ha a Chip-Select +5 voltot kap, akkor nem tud aktivizálódni. A mi kapcsolónk alapjában nem csinál mást, mint hogy ezt a két állást (0/+5 volt) cserélgeti a 10-es lábon.

Gondolom a profik ez alapján már el is készítették a maguk kiegészítését és át is lapozták a cikket, de inkább induljunk ki abból, hogy nem mindenki ennyire profi és írjuk le a munka menetét:

Hozzávalók egy személyre:

1 db 40 pin-es DIP tok
1 db 2×3 pólusú kapcsoló (lehetőleg olyan, ami középen nem kapcsol ki)

4 db 30 cm-es szigetelt vezeték (mondjuk egy 4-es szalagkábel)
1 db 2.0-as Kicksatart ROM

Ez utóbbit nem szükséges azonnal megvásárolni, mert a kiegészítés működik nélküle is (persze csak régi verzióban), és ha pénzhez jutunk, vagy megjön a legújabb 2.0-ás ROM szállítmány a sarki KERAVILL-ba, akkor bármikor behelyezhetjük és már működik is.

Aki nem eléggé gyakorlott forrasztási témában és ragaszkodik a saját kezű elkészítéshez, annak biztonsági okokból ajánlatos mg egy régi típusú ROM-ot is beszereznie (természetesen így már nem is olyan olcsó).

És most lássuk a medvét:

- Elsőként áramtalanítsuk a gépet, majd nyissuk fel a hasát és emeljük le az árnyékoló lemezt. Ezután óvatosan húzzuk ki a gyári ROM-ot (vigyázva a lábak épségére) és jól jegyezzük meg, hogy hogyan volt a foglalatban.
- Most keressük meg a 10-es lábat. Ezt úgy tehetjük, hogy kezünkbe vesszük az IC-t úgy, hogy a mélyedés a szélén tőlünk távolabbra essen, és balról számoljunk lefele 10-et.

  Most, hogy megvan, óvatosan fogjuk meg (nehogy letörjön) és hajlítsuk ki, úgy hogy vízszintesen balra mutasson.
- Ez utóbbi műveletet végezzük el a DIP tokon is.
- Ezután tegyük a foglalatot a kiemelt ROM hasára úgy, hogy a hajlított lábak egymás fölé kerüljenek. Nézzük meg, hogy az összes láb érintkezik-e (kivéve a meghajlítottat).

  Most nyomjuk óvatosan a tokot a ROM-hoz és forrasszuk össze a lábakat (kivétel a kihajlítottakat). Nincs szükség óriási forraszokra, épp csak akkorákra, hogy biztosak legyünk benne, hogy nem válik szét. Ügyeljünk rá, hogy ne melegítsünk sokáig, egy-egy lábat, mert ezt az IC-k nem igazán kedvelik. Ha ezzel megvagyunk vizsgáljuk meg, hogy a forraszok nem érintkeznek egymással.

  A könnyebb tájékozódás kedvéért jelöljük meg valahogyan a tokot (pl. bevágás, rovátka) azon az oldalon, ahol a ROM-on lévő kis fül van (így biztosan jól rakjuk majd be az új ROM-ot).
- Most nézzük a vezetékeket: vágjuk le a szalagkábelt 15—20 cm-es hosszúságúra, bontsuk részekre és blankoljuk meg mindkét oldalát.

  Ezen kívül vágjunk még le két színből 3—3 cm-es darabot és szintén blankoljuk meg.
- A kapcsolónál elsőként a sarkokat kössük keresztre a két rövidebb (3 cm-es) vezetékkel, ezután forrasszuk a többi kábelt a megfelelő helyre az alábbiak szerint:

  A rövid vezetékkel azonos színű kábeleket kössük a kapcsoló egyik oldalán lévő két lábhoz úgy, hogy az azonos színű drótok érintkezzenek.

  Ezután a két középső lábhoz forrasszuk oda a maradék két kábelt. Ezzel meg is van a kapcsoló.
- Tehát most van egy kapcsolónk egy kazal kábellel és egy tokszerelvényünk külön-külön. Ami még hátra van csak az, hogy ezeket valahogyan összeillesszük:

  A kapcsoló középső lábairól lejövő egyik vezetéket kössük a tok, a másikat a ROM kihajlított részéhez. A másik

két vezetéket pedig a 21-es és 30-as lábakhoz (lásd az ábrát).

- Ezután döntsük el, hogy hová akarjuk helyezni a kapcsolót (A500-nál javasolt hely: az F1-es billentyű fölött, az AMIGA felirattal egy magasságban), ha ez megvan készítsünk ide egy megfelelő méretű lyukat.
- Ha kéznél van egy 2.0-as ROM, akkor óvatosan nyomjuk bele a foglalatba (a ROM füle a tokon lévő jelzésünk felé mutasson!).
- Finoman fogjuk meg az egész szerkentyűt és helyezzük el az alaplapon lévő foglaltba (ügyelve, hogy helyes irányba álljon és a lábak nem hajoltak-e el valamerre).
- Szereljük fel a kapcsolót a tervezett helyre (figyeljünk a csupasz kábelvégekre is!).
- Még utoljára nézzük meg, hogy a ROM-ok helyes irányban állnak-e (az alaplap, az IC-k és a tok jelzése egymás fölött van), a lábak a helyükön vannak és nem érnek-e össze.
- Most gyorsan csukjuk le a gép fedelét. Ha ezzel megvagyunk, akkor ELKÉSZÜLTÜNK!!!

Figyelmeztetés:

- A kapcsolót csak a gép áramtalanítása után használjuk (hiszen ki tudja, hogy mit fog szólni ahhoz a gép, ha a ROM-kód hirtelen megváltozik a program közepén?)!
- Ha olyan kapcsolónk van, amelyiknek van egy középső „üres" állása vagy nincs még bent a 2.0-ás ROM, akkor bekapcsolás előtt győződjünk meg arról, hogy nem e ez van kiválasztva!

TPE

PÖTYÖGŐ SZOLGÁLAT

250	C64	90/11	Dupla karakterek	140.-
251	C64	90/12	SPRITE PEEPER	70.-
252	C64	90/12	SPRITE	50.-
253	+4	90/12	Malom	140.-
254	C64	91/ 1	Vizszintes scroll	50.-
255	C64	91/ 1	BASIC betöltö készitö	50.-
256	C64	91/ 1	VERIFY MASTER	70.-
257	C64	91/ 1	Hibamentes replace	100.-
258	+4	91/ 1	Auto Input	100.-
259	C64	91/ 1	Törtek	50.-
260	C64	91/ 1	Ablakozás könnyen	70.-
261	+4	91/ 2	80-as képernyö	60.-
262	C64	91/ 2	Fizikateszt	40.-
263	C64	91/ 2	40 Sprite	100.-
264	C64	91/ 2	Raster - Master	60.-
265	C64	91/ 3	Rulett	80.-
266	+4	91/ 3	Tape-disc copy	90.-
267	C64	91/ 3	BASIC rearranger	40.-
268	C64	91/ 3	BASIC decompactor	40.-
269	C64	91/ 3	BASIC merger	40.-
270	C64	91/ 3	SEIKOSHA	60.-
271	C64	91/ 3	Cartridge szimuláció	100.-
272	+4	91/ 3	Sally kulcsszókeresö	40.-
273	+4	91/ 3	Merge C+4	60.-
274	C128	91/ 4	1.5 MHz-es C64	80.-
275	C64	91/ 4	Morze - H	60.-
276	C64	91/ 4	Gprint	40.-
277	C64	91/ 4	ASCII - CHR$	40.-
278	C64	91/ 5	Rendezö	60.-
279	C64	91/ 5	Keretbeiró	50.-
280	C64 +4	91/ 5	NLQ Print	50.-
281	C64	91/ 5	FLD	40.-
282	C64	91/ 5	Raster Split	40.-
283	+4	91/ 6	Programnyilvántartó	60.-
284	C64	91/ 6	Regiszter	50.-
285	C64	91/ 6	Digitalizált zene	40.-
286	C64	91/ 6	Ékezetes MPS 802	60.-
287	C64	91/ 7	*Ékezetes iratkészitö	80.-
288	+4	91/ 7	Büvös téglalap	80.-
289	C64	91/ 7	Dominó - H	80.-
290	C64	91/ 7	Raktáros	60.-
291	+4	91/ 7	Tologató	50.-
292	C64	91/ 7	Aren 2000	40.-
293	C64	91/ 7	Bad Lamps	60.-
294	C64	91/ 7	Operation Patriot	40.-
295	+4	91/ 7	Mozaik - B	70.-
296	+4	91/ 7	Logi Kód	50.-
297	C64	92/ 1	Databevivö	40.-
298	+4	91/ 7	Bomber	40.-
299	+4	91/ 7	Dominó - K	40.-
300	+4	91/ 7	The Wall	30.-
301	C64	91/ 7	Mozaik - K	40.-
302	+4	91/ 7	Dominó - R	50.-
303	+4	91/ 7	*Borgok Kincse	150.-
304	+4	91/ 7	Asteroids	50.-
305	C64	91/ 9	Ékezetes irat forrás	30.-
306	C64	91/ 9	Yugo2	40.-
307	C64	91/ 9	Adventure - Sz	100.-
308	C64	91/ 9	Morze Oktató B.	100.-
309	+4	91/ 9	Memory Game Plus	80.-
310	C64	91/ 9	*Capitaly	100.-
311	C64	91/ 9	*Gengszterek	50.-
312	C64	91/ 9	*Küldetés 2000	80.-
313	C64	91/ 9	Itt a $ hol a $	40.-
314	C64	91/ 9	Hewing	40.-
315	+4	91/10	Mikrobi	40.-
316	+4	91/10	Nest of Fleas	150.-
317	+4	91/10	Adventure - F	80.-
318	+4	91/10	A világ szeme	120.-
319	C64	91/10	Gondolkozó	80.-
320	C64	91/10	Memori - B	100.-
321	+4	91/10	Matekastély	80.-
322	C64	91/11	Lottó	60.-
323	C64	91/11	Totó	60.-
324	C64	91/11	Német gyakorló	50.-
325	+4	91/11	Beszélö szótár	100.-
326	+4	91/11	File examiner	50.-
327	C64	91/11	Sprite szerkesztö	40.-
328	C64	91/11	Egyszinü Sprite	40.-
329	C64	91/12	Rulett javitás	40.-
330	C64	91/12	Tözsde	100.-
331	C64	91/12	IQ teszt	120.-
332	C64	92/ 1	Kalandlap	60.-
333	C64	92/ 1	Levéliró	60.-
334	C64	92/ 1	Képernyömaszkoló	100.-
335	C64	92/ 1	Sprite Kezelö	80.-
336	C64	92/ 1	SI - OPART	30.-
337	C64	92/ 2	Patience Quartet	100.-
338	C64	92/ 2	Monopoly	100.-
339	C64	92/ 2	Akasztófa	60.-
340	C64	92/ 2	Karaktertervezö	50.-
341	C64	92/ 3	String Array Manager	80.-
342	C64	92/ 3	Sprite Basic	40.-
343	C64	92/ 3	Screen Help	40.-
344	C64	92/ 3	Gyors validate	50.-
345	C64	92/ 3	BASIC SYNTAXER I.	150.-
346	C64	92/ 4	Tologató C64-re	80.-
347	C64	92/ 4	ABC rendezö	80.-
348	C64	92/ 5	*Matek + Római számok	80.-
349	+4	92/ 6	Tesztkészitö + értékelö	80.-
350	C64	92/ 3	BASIC SYNTAXER II.	150.-
351	+4	92/ 7	Három játék	90.-
352	+4	92/ 7	Szökés	60.-
353	C64	92/ 7	Toto	120.-
354	C64	92/ 7	DIGIT analizis program	90.-
355	+4	92/ 7	SCREEN DUMP	120.-

A *-gal jelölt programok csak lemezen rendelhetök !

Kérem, hogy a **Commodore Újság** legközelebbi számában jelenjen meg a következő szövegű apróhirdetés:

(minden kockába egy betűt írjon)

Tagsági szám: ....

Feladandó az újság címére:
Commodore Újság
Budapest, 1388. Pf. 86.

Alulírott megrendelem a következő programokat a PÖTYÖGŐSZOLGÁLAT-tól:

PROGRAM SORSZÁMA	**ÁRA**
1.	,– Ft
2.	,– Ft
3.	,– Ft
4.	,– Ft
5.	,– Ft
6.	,– Ft
7.	,– Ft
8.	,– Ft
9.	,– Ft
Összesen: db	,– Ft

A programokat a SZOLGÁLAT által biztosított
lemezre (99 Ft/db)
kazettára (40 Ft/db)
az általam küldött adathordozóra kérem.
(Kérjük a megfelelő szöveg aláhúzását!)

Postaköltség (35 Ft)

A fizetés módja: személyesen — csekken — utánvéttel
(Kérjük a megfelelő szöveg aláhúzását!)

ÖSSZESEN:

A megrendelő neve: ....

Címe: ....

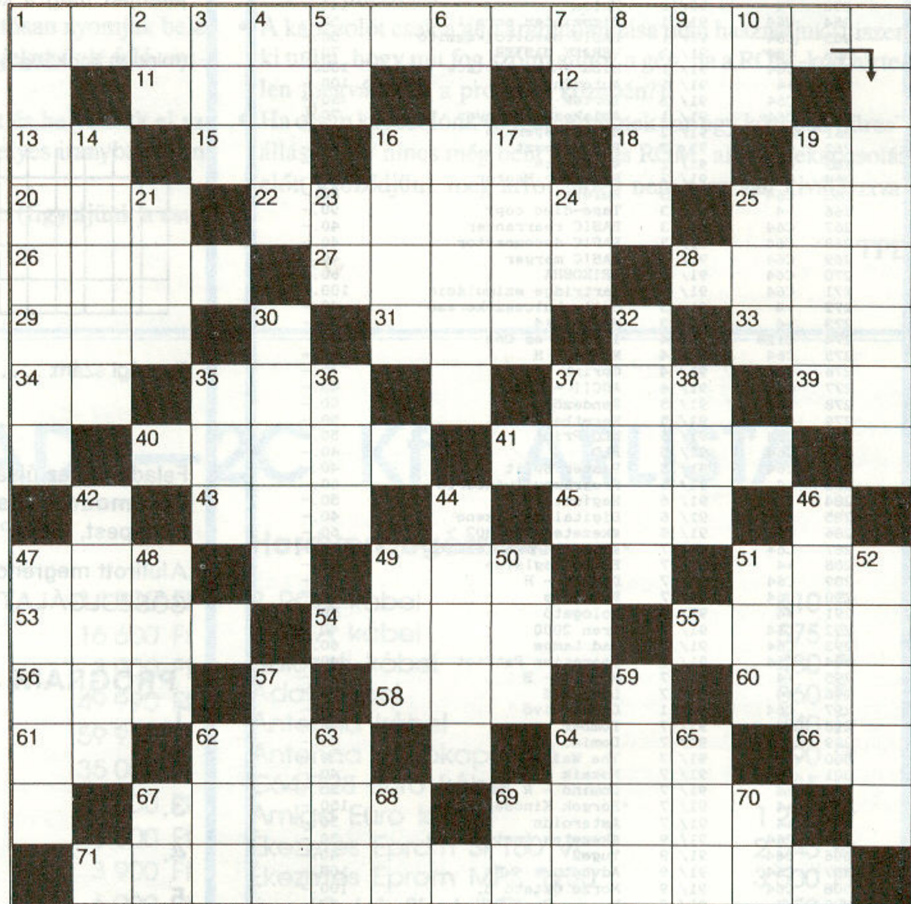
Boethius, Anicius Manilius Severinus (476–524)

KERESZTREJTVÉNY

Latin filozófus és író egyik érdekes és találó mondása van elrejtve a vízszintes 1., és a 71 sorban.

VÍZSZINTES: 11. Férfinév. 12. Rokon. 13. Csak félig ítél. 15. Női név egyik fele. 16. Három különböző magánhangzó. 18. Fordított állóvíz. 19. Kicsinyítőképző. 20. Tagadószó. 22. Rossz szemű. 25. Hegy a Déli-Bakonyban. 26. Dalmát-szigetek legnagyobbika. 27. Rágcsáló. 28. Vőlegény. 29. Svájci kanton. 31. Szeszes ital. 33. Heves megyei helység. 34. Rádium vegyjele. 35. Pálca. 37. Terület. 39. Technécium vegyjele. 40. Ilyen étel is van. 41. Italos. 43. Van ilyen kép. 45. Három mássalhangzó az ABC-ből. 47. Ilyen zárlat is van. 49. Betű vető. 51. Dunántúli csatorna. 53. Időjelzők. 54. Szappan márka. 55. Régi űrmérték. 56. Szövőállat. 58. Fohász. 60. SZTK elődje volt. 61. Földet művel. 62. Kopasz. 64. Tejtermék. 66. Arany vegyjele. 67. Lakkok és kencék készítéséhez használják. 69. Novemberben tartja a nevenapját.

FÜGGŐLEGES: 2. Hélium vegyjele. 3. Menyasszony. 4. Megbízhatatlan. 5. Függőleges 4 határbetűi. 6. Korzika székhelye. 7. Tantál vegyjele. 8. Gondoz. 9. Bibliai alak. 10. Vers határok. 14. Latin föld. 16. Nem áll biztosan a lábán. 17. Lopva megy. 19. A drágakövek mérésénél használatos súlyegység. 21. E napi. 23. Apró egyik fele. 24. Kicsinyítőképző fordítva. 25. Szín. 30. Bevásárló eszköz. 32. Perzsa méltóságnév. 35. Azonos a vízszintessel. 36. Csecsemő ital. 37. Fanyar gyümölcs. 38. Hím állat. 42. Élénk szín. 44. Latinul először. 46. Íróeszköz. 47. Ukrán nemzeti tánc. 48. Horószkop jel. 49. Becézett leánynév. 50. Nem ide. 51. Azonos a vízszintessel. 52. Latin nyugalom. 57. Kerti szerszám. 59. Juttató. 62. Lakosa. 63. Pest megyei helység. 64. Harcol. 65. Nem rosszul. 67. Kicsinyítőképző. 68. Lukács Tibor névjele. 69. Liebermann Leó névjele. 70. Tanú páratlan betűi.

Keresem a profi Ass.-t. Cserébe másolok. Mucsi László, 6800 Hódmezővásárhely, Kistöltés u. 21.

JÁTÉK A SZÁMOKKAL, JÁTÉK A BETŰKKEL! Játékos matematikaoktató, számolást gyakoroltató, illetve szójátékprogramok. A hat program ára lemezen, kazettán mindössze 1200 Ft. A Játék a számokkal program részei: összeadás (kétféle program), kivonás, szorzás, osztás. Mind a hat program C-64-es gépre készült. Megrendelhetők utánvéttel: SULI-SOFT, 1327 Újpest 3, Pf.: 91.

Továbbra is kapható a SULISOFT katalóguslemez, mely Commodore gépeken olvasható! Programleírások, ajándékprogramok! Két lemezoldalnyi információ, katalógusfüzettel együtt mindössze 300 Ft + postaköltség. Még időben beszerezheti karácsonyi ajándékát. Megrendelhető: SULISOFT, 1327 Újpest 3, Pf.: 91.

Figyelem! Üzemképtelen vagy javíthatatlan számítógépét és perifériáit ajándékozza nekem, vagy jelképes összegért adja el. Plenter Róbert, 4400 Nyíregyháza, Toldi u. 42. III/8.

C-64-es programokat cserélek és eladok lemezen 20 Ft/oldal, kazettán 50 Ft/oldal. Felbélyegzett válaszborítékért listát küldök és kérek. Kázmér Attila, 6000 Kecskemét, Gizella tér 2.

Amiga programok eladók 10 Ft/db. Válaszborítékért lista! 5.25' lemezre is! Bogár József Zsolt, 1183 Budapest, Széchenyi u. 28.

Keresem C-64-re: Oxford Pascal teljes programcsomagot és MS-DOS-t. Bakos Dezső, 6750 Szeged-Algyő, Pesti u. 13.

C-64-re a legújabb programok eladók lemezen 65 Ft/db áron. 5000 program közül válogathatsz. Minden levélre válaszolok! Szabó Sándor, 1204 Budapest, Maros u. 98.

Eladó! C-64 + drive + monitor + plotter + mouse + joy + hangdigitalizátor + 25 lemez + könyv. Téglásy Örs, Tel.: 18-54-940. 18 órától.

Jó állapotban eladó C-64 + óceán drive + joystick + német—magyar ismertető 14 000 Ft-ért. Gloviczki, Tel.: 1-185-158 (este).

Olcsón Commodore IC-k elektronikus alkatrészek beszerzése, C-64 és perifériáinak javítása. Tel.: 1-731-783 (üzenet).

C-64 konfiguráció eladó! Új alapgép (10 000), magnó (1500) + programkazetták, MPS 801 printer (10 000) + új festékszalagok, szakirodalom, Action plusz cartridge (3000), joystick (2 db 800), lemeztartó (500) stb. Érdeklődni lehet a 176-2944 telefonszámon, vagy a FRIEND TWO címén (1399 Budapest, Pf.: 701/55).

C-64-re új játék- és felhasználói programok eladók. Amiga, IBM PC játékprogramok is megrendelhetők. Kérjük, tüntesse fel a gépe típusát, és a hozzá tartozó perifériákat! Bélyeggel ellátott válaszborítékért listát küldünk. (Vízhatlan csomagolás, kedvezmények!) FRIEND TWO CREW, 1399 Budapest, Pf.: 701/55.

C-64-es játékprogramok eladók kazettára. A játékprogram darabja 10 Ft. Bélyeggel ellátott válaszboríték ellenében listát küldök. Kiss László, 9024 Győr, Lajta út 22. VI/2.

Eladó egy kitűnő állapotban lévő Commodore 1541C floppy drive. A kikiáltási ár: 11 500 Ft. A floppy vásárlója ajándékba kap 5 db lemezt szuper programokkal, valamint egy lemezfejtisztító készletet. Továbbá eladók C-64-es játéklemezek. Amíg a készlet tart. Kb. 110 db lemez van, majdnem mind '90 után megjelent játékokkal. Még egy lehetőség: egy bármilyen márkájú üres HD-s lemezért egy tele DD-st adok. És a végén egy extra ajánlat. A legelső, aki 15 000 Ft-ot ajánl, megkapja a floppyt, a 110 lemezt, a tisztítókészletet és még egy zárható mágneslemeztárt is. Cím: Gubacsi Zoltán, 4900 Fehérgyarmat, Vasvári P. u. 28.

C-64 gépi kódban tanulók! Eladók a következő könyvek: Lothar Englisch „Gépi kódú programozás a Commodore 64-esen" 241 Ft helyett 144 Ft-ért. Lothar Englisch „Gépi kódú programozás haladóknak C-64 & C-128" 319 Ft helyett 191 Ft-ért, Erdős Iván „Commodore 64 Assembly" 138 Ft helyett 82 Ft-ért. A három könyv együttesen csak 400 Ft !!! Továbbá eladó a Commodore Újság 1991-es teljes évfolyama, a könyvekhez hasonlóan 40%-os árkedvezménnyel 668 Ft helyett 400 Ft-ért. Minden könyv és újság kitűnő állapotban van! Cím: Gubacsi Zoltán, 4900 Fehérgyarmat, Vasvári P. u. 28.

Keresek C-16-os játékprogramokat és segédprogramokat. Postaköltséget vállalom. Bencsik Ferenc, 1202 Budapest, Szakolca u. 17.

Eladó C-128 + 1571-es garanciális floppy. Érdeklődni 18 óra után a 46/328-938-as számon lehet.

Eladó: Commodore VC-20 + magnó + 8 eredeti programkazetta + 1 lemez programokkal (kb. 100 db) + 3 játékcartridge. 1224 Budapest, VII. u. 4. Tel.: 2-272-260.

Eladó: 1531 hangosított magnó C-64 tápegység TDK Maxell 3M lemezek, az ármegegyezés szerint. 1224 Budapest, VII u. 4. Tel.: 2-227-260.

Használhatalan C-64 + 1541-es floppyt + MPS 802–803-as nyomtatót, monitort vásárolnék. Gerber, tel.: 72/35-594.

C-64, 128 programok Évától! Ár: 20 Ft/lemezoldal. Új No-Name lemezzel együtt 70 Ft/2 lemezoldal. Tájékoztatóhoz és listához szükséges 1 db lemez és 20 Ft-os bélyeg, vagy lemez nélkül 50 Ft. Kopácsi Lajosné, 1031 Budapest, Vízimolnár u. 2. X/95.

AMIGAprogramok Évától! Ár: 25 Ft/lemez. Új No-Name lemezzel együtt 80 Ft/lemez. A tájékoztatóhoz és listához szükséges 1 db lemez és 20 Ft-os bélyeg, vagy lemez nélkül 70 Ft. Kopácsi Lajosné, 1031 Budapest, Vízimolnár u. 2. X/95.

Itt a megújult OTHIS Software! Csak az ár maradt a régi! 50 Ft ellenében az országban egyedülálló képes katalógust küldünk! Ez nem csak egy egyszerű lista! Rendkívül kedvező klubtagsági feltételek, melyek tovább csökkentik az amúgy is kedvező árakat. SŐT! Karácsonyra CD-lemezjátszót és egyéb értékes nyereményeket nyerhetsz! Ezenkívül Amiga zenéket tartalmazó kazetták és az országban egyedül Amiga demókat tartalmazó videókazetta! A katalógust a pénz megérkezése után azonnal postázzuk. Utánvéttel nem tudunk katalógust küldeni. Válaszboríték nem kell! C-64, lemez. Meglepetések, ajándékok, kedvezmények! OTHIS Software, 2601 Vác, Pf.: 342. OTHIS-Társ a játékban!

576-ban megjelent C-64-es programok eladása legolcsóbb áron, lemezen, kazettán. Lemezes programok kazettás változatai. Deutsch Szabolcs, 8749 Zalakaros, Fő u. 19.

C-64-es programok cseréje, eladása lemezen, kazettán. 1 lemezoldal 15 Ft, 1 kazettás program 10 Ft, utántöltős 80 Ft/db. Deutsch Szabolcs, 8749 Zalakaros, Fő u. 19.

Totókulcskészítő programok C-64-re (8 Kbyte-osak). Válaszborítékért tájékoztató. Nagy Miklós, Újfehértó, Pf.: 41.

Általános iskolai 4. oszt. német oktató- és szótárprogramok megrendelhetők csak lemezen C-64-re. Földesné, Szolnok, Győrffy J. u. 12. I/7.

Programkészítést C-64-re lemezen vállalok, leveleznék tapasztalatcsere céljából. Földesné, Szolnok, Győrffy J. u. 2. I/7.

C+4-hez eladó új 1551-es japán floppy 9800 Ft. Hosszú Kálmán, 3300 Eger, Szabó S. u. 9.

C+4 – C-64 – 16 – Amiga programok lemezen, kazettán! Listát küldök! Mészáros György Tibor, 1221 Budapest, Anna u. 21. Tel.: 2-262-495.

HI C-64-esek! Szuperprogramok disk/magno Pl.: Street Rodpirates, olcsó árak! Kangaroo soft. Tóth Gábor, 5919 Pusztaföldvár, Rákóczi u. 43.

C-64-es sikerprogramok eladók (floppy, tape) Pl.: Street Rodpirates Kangaroo software. Tóth Gábor, 5919, Pusztaföldvár, Rákóczi u. 43.

C-64-re új és régi programok eladók. Válaszborítékért listát küldök. Kozma Gergely, Budapest, Szentkirályi u. 7. VIII/114.

Keresem a Behatolás a bázisra és a Lords of Chaos C program leírását. Cím: 9400 Sopron, Jegenye sor 5. Tel.: 99/28-826.

Helló C-64 tulajdonosok! Eladom vagy elcserélem lemezes és kazettás programaimat. Ezenkívül még keresek utántöltős programokat kazettára, itt csak csere érdekel. Válaszborítékért lista. Cím: 9400 Sopron, Jegenye sor 5. Tel.: 99/28-826.

Eladom PC AT-hoz a Windows 3.0 programot vagy elcserélném C-64-es hangdigitalizálóra, vagy törlőcartridge-re. Tel.: 99/28-826.

Programkészítést rendelésre vállalok C-64-re lemezre. Könyvelési és más programok rendelhetők. Borítékot kérek! Földesné, Szolnok, Győrffy J. u. 12. I/7.

A NOVOTRADE SZERVÍZ Kft. az alább felsorolt szervízeiben mindenféle szervízszolgáltatás munkadíjából 10% kedvezményt ad az egyesületi tagoknak.

1053 Budapest, Magyar u. 12—14	Telefon: 117-3551
1083 Budapest, Szigony u. 9.	Telefon: 134-3153
1191 Budapest, Gábor Á. sétány 3.	Telefon: 127-4763
3525 Miskolc, Fazekas u. 1—3.	Telefon: 46-17-011
4034 Debrecen, Holló L. u. 14.	Telefon: 52-32-863
5600 Békéscsaba, Bartók B. u. 37.	Telefon: 66-27-195
6724 Szeged, Csongrádi sugárút 76.	Telefon: 62-13-377
7624 Pécs, Jurisics M. u. 17.	Telefon: 72-11-812
8000 Székesfehérvár, Széchenyi u. 15/a.	Telefon: 22-12-711
9700 Szombathely, Szalonok u. 31.	Telefon: 94-13-419
Felvevőhelyek:	
9024 Győr, Babits M. 75.	
6000 Kecskemét, Széchenyi tér 1—3.	Telefon: 76—23—720

Igazolás: a javítandó berendezés leadásakor egyesületi igazolvánnyal. A kedvezmény többször is igénybe vehető.

NOVOTRADE SZERVÍZ Kft

Az Országos Commodore Egyesület szolgáltatásai

Egyesületi tagoknak 20% kedvezmény:

VC—20 memóriabővítés 3—27 kByte-os:	kiépítéstől függő
C—16, C—116 memóriájának bővítése 64 kByte-ra:	3500 Ft
C—16 belső 16 kByte-os EPROM bővítés:	1450 Ft
C—16 belső 32 kByte-os EPROM bővítés:	2900 Ft
C—16 belső 8 kByte-os SOFT—ROM bővítés:	2800 Ft
C—16 belső 32 kByte-os SOFT—ROM bővítés:	4000 Ft
C—16 8 kByte-ról 32 kByte-ra átalakítás:	2000 Ft
C—16 és 1541 kompatibilis lemezegység párhuzamosítása:	3200 Ft
SOFTROM modul 32K, kikapcsoláskor sem felejt C-16, C-116, +4	5000 Ft
FÉK C—16, C—116, +4 potméteres sebességváltoztatás 0%-tól 100%-ig fokozatmentesen	2000 Ft
TTL IC-teszter (Cartridge+lemezen a program)	4300 Ft
+4, C—16, C—116 UNI—ROM modul különféle kiépítésekben:	
8 kByte SOFT—ROM	3400 Ft
— 16 kByte SOFT—ROM	4000 Ft
— 8 kByte SOFT—ROM 16 kByte EPROM	4400 Ft
— 16 kByte SOFT—ROM 16 kByte EPROM	5000 Ft
— 16 kByte EPROM	2200 Ft

Egyesület tagoknak 30% kedvezmény:

Speeddos (átkapcsolható) operációs rendszer beépítése (C64 átalakítás, lemezegység átalakítás + párhuzamos kábel)	5000 Ft
1541 kompatibilis lemezegységbe elektronikus lemezlyukasztó beépítése	900 Ft
PAGEFOX magyar ékezetes kiadvány-szerkesztő cartridge (a teljes A/4-es oldal kinyomtatásához 640 pont/soros nyomtató szükséges minimum, pl. Citizen 120D)	5500 Ft
FASTLOAD cartridge (lemezes gyorstöltő, másoló, monitor)	1500 Ft
TTL IC-teszter cartridge + program	4300 Ft
288/256 Kbyte-os eprombank (vezérlő eprommal)	5000 Ft
Eprométégető (2716-tól 27512-ig)	5000 Ft
C64-hez tároló oszcilloszkóp	8000 Ft
C64-bővítő-port elosztó (egyszerre 4 db cartridge lehet a gépben, melyeket gombnyomásra lehet kapcsolni)	7500 Ft
C64 USER — CENTRONICS nyomtatókábel (GEOS kábel)	1500 Ft
256 K RAM-diszk (256 Kbyte RAM-mal)	14000 Ft
256 K RAM-diszk (64 Kbyte RAM-mal)	9000 Ft
2×64 Kbyte-os cartridge igény szerinti programokkal feltöltve	4.300 Ft
64 Kbyte-os cartridge igény szerinti programokkal feltöltve	3000 Ft
Epromok programozása meglévő programokkal, vagy saját hozott programok beégetésével 2716-tól 27512-ig az eprommal együtt egységesen	700 Ft

Árainkat az alkatrészárak változásai befolyásolhatják.

A fenti bővítések megrendelhetők levélben az O.C.E. címén, valamint személyesen a havonta rendezendő klubdélelőttön, ahol rendszeres bemutatót is tartunk.

Postázás esetén 100 Ft postaköltség kerül felszámításra.

A kedvezmény igénybevételéhez az O.C.E. tagsági igazolvány bemutatása szükséges.

Cserélhető lemezes winchester!

A SyQuest Technology hivatalos magyarországi disztribútora:

NOVOTRADE
SZERVIZ Kft.

Cím: 1053 Budapest, Henszlmann I. u. 9.
Telefon: 117-4144 Telefax: 117-9692

SQ 555 (meghajtó)	**39 900 Ft**
SQ 400 (44 MB/lemez)	**8 400 Ft**
SQ 5110 (meghajtó)	**61 400 Ft**
SQ 800 (88 MB/lemez)	**11 900 Ft**

Áraink végfelhasználói árak és ÁFA-t nem tartalmaznak.

Meghatalmazott dealereink:

Microteam Kft., 1145 Budapest, Róna u. 127.
Tel./fax: 184-1226

Professzionál Kft., 1033 Budapest, Kaszásdűlő u. 5.
Tel.: 167-0024 fax: 167-0289

Professzionál Kft., Miskolci Kirendeltség,
3525 Miskolc, Szabó L. u. 37.
Tel.: 46/56-079

Professzionál Kft., Békéscsabai Kirendeltség,
5600 Békéscsaba, Andrássy u. 75.
Tel.: 66/28-584

Korall Kft., 2800 Tatabánya, Március 15. út 3.
Tel.: 34/11-714

3S Computer Kisszövetkezet, 6723 Szeged, Kemes u. 6.
Tel.: 62/26-277, Fax: 62/26-347

Volánelektronika Vercomp Kft., 9024 Győr, Dr. Petz Lajos u. 7.
Tel./fax: 96/12-520

Novotrade Miskolc Kft., 3530 Miskolc, Vörösmarty u. 51.
Tel./fax: 46/49-489

Elektrosoft Kft., 5000 Szolnok, József A. u. 6–8.
Tel.: 56/42-880, Fax: 56/44-222

Számadó Kft., 6000 Kecskemét, Dózsa Gy. u. 29.
Tel.: 76/21-455, Fax: 76/21-462

BX-Next Kft., 3434 Mályi, Bercsényi út 50.
Tel.: 46/91-117

Onyx Szoftver Kft., 1118 Budapest, Mányoki u. 14/B.
Tel.:165-3325

Novotrade PC Kft., 1136 Budapest, Sallai u. 25.
Tel.: 149-0798 Fax: 131-0734

Almárium Kft., 1137 Budapest, Pozsonyi u. 21–23.
Tel.: 111-2830 Fax: 112-3647

Microchip Kft., 8000 Székesfehérvár, Élmunkás u. 47.
Tel.: 22/25-514

Navigátor Kft., 4400 Nyíregyháza, Kórház út 26/B.
Tel./fax: 42/41-972

Alfadat Kft., 2803 Tatabánya, Tóth-Bucsoki út 12.
Tel.: 34/10-234, 10-405, Fax: 34/10-729

Digitech Kft., 7101 Szekszárd, Rákóczi u. 6.
Tel.: 74/16-874

Interface Kft., 1116 Budapest, Hunyadi J. út 162.
Tel.: 166-5322/58, 55, Fax: 226-3793

Netrend Rt., 1089 Budapest, Elnök u. 1.
Tel.: 113-8217, Fax: 113-9537

Omnis Kft., 2840 Oroszlány, Münnich F. u. 23.
Tel.: 34/60-832

2R Periféria Kft., 1071 Budapest, Peterdy u. 30.
Tel.: 122-3034 Fax: 142-3308

ProComp Kft., 8900 Zalaegerszeg, Bíró M. út 8. Pf.: 275.
Tel.: 92/11-373

A magyar olimpiai csapat arany fokozatú támogatója

Ára: 68 Ft

